Huszonharmadik évfolyam. 43-ik szám.

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
Egy-hasábos petit sor egyszer 20 fil.
minden következőnél 16 filler
Nyilttér sora 40 filler

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 397.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZAM: 151.

Arad, 1908. | FELELŐS SZERKESZTŐ: STAUBER JÓZSEF. | Csütörtök, február 20.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A magyarság uralma.
A lakbéruzsora a Házban.
A katonai kérdések.
A házszabályrevizió.
A Vörös Kereszt-egylet közgyülése.
Harminc év és négy sirdomb.
A cigányfiukat kiadják.
Széchenyi gróf anyósa Európában.
Aktuális problémák.
A nap furcsaságai.
Párisban letartóztatott magyar épitész.
Tárca: János-Nérók. Irta: Ady Endre.

A magyarság uralma.

Arad, február 19.

Ausztria, Magyarország nélkül nem lehet nagyhatalom. Ha Ausztria Magyarországot fegyverrel hóditaná meg, — megint csak nem lehetne ez által nagyhatalommá. Ha Ausztria Magyarországot anyagilag kizsákmányolja, gazdaságilag tönkre teszi, ezzel sem erősiti meg a saját nagyhatalmi pozicióját Európában. Az osztrák birodalmi egységre való törekvés politikája tehát teljesen érthetetlen, ostoba politika.

És ez Magyarország egyetlen szerencséje, mert ha Ausztria mi nélkülünk, vagy a mi meghóditásunk által is megtudná tartani a nagyhatalmi pozicióit, akkor az osztrákok már vagy fegyverrel, vagy gazdasági eszközökkel régen megpróbálták volna, hogy velünk vegezzenek.

De nem lehet. A birodalmi egység álma csak ugy valósulhatna meg, ha az egész magyarság s a Magyarországon élő összes nemzetiségiek önként, vagy valamiféle csodatétel által osztrákokká változnának át. Ez ugyebár képtelenség?

Nos tehát, nekünk a birodalmi egység politikájától rettegni nem szükséges. Ellenben védekeznünk kell az osztrák kapzsiság ellen, mely éppen ezen birodalmi egységi álom miatt válik tulságosan kellemetlenné, — mert az osztrák politikusok nem tudják, vagy nem akarják megérteni azt, hogy ezzel a kapzsisággal voltaképen a monarchia nagyhatalmi pozicióját ellen vétenek.

Csodálatos, hogy ezt a dinasztia sem veszi észre, hogy erejének és hatalmának érzetében ügyet sem vet rá, holott akkor, mikor Magyarország és Ausztria egymással kereket akaszt, a mi erősségünk mindig az lesz, hogy a nagyhatalmi pozició nélkülünk semmi, a meghóditásunk által még a semminél is kevesebb.

Ma erre a gondolatra bátran támaszkodhatnak azok, akik Magyarországon a béke politikáját hirdetvén, már eddig is minden osztrák követelésnek eleget tettek — de a választási törvényt ugy akarják megszerkeszteni, hogy abban a magyarság ereje és hegemóniája föltétlenül és állandóan győzelemre jusson.

Mindent megadtunk, de ezt az egyet nem engedhetjük; olyan törvényt, mely Magyarország parlamentjéből a magyar többséget kirekeszthetné, mi magunk nem alkothatunk. Ez fegyverletétel volna és olyan nemzeti vereség, amilyen véres ütközetekben soha sem érhetné az országot.

Ha igaz az, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek az uj választási jogról szóló törvényjavaslatát legelsőbb helyen elfogadni nem akarják, akkor ebből kázus belli lesz, melyet megoldani semmiféle paktummal nem lehet.

Ebben az összeütközésben szenvedhetünk anyagi károsodást, vagy nyomort, de engednünk nem szabad, mert tudatában vagyunk annak, hogy a magyar hegemónia uralmának elpusztitásával a birodalmi egység politikája is elpusztul.

Egy végső, egy utolsó elhatározásra kényszeriti a magyar nemzetet az, aki a választási jogkiterjesztést ilyen formában követelné.

Tudjuk, hogy az udvari politika ebben a kérdésben a nemzetközi szociálisták és a nemzetiségiek segitségére számit, — tudjuk, hogy élet-halálharcot kell megvivnia a magyar nemzetnek, ha erre az osztrák udvari politika kényszeriteni fogja, — de el vagyunk készülve ebben az esetben mindenre, a legkegyetlenebb tabula rasa előtt állunk, ha a választási törvény által a magyar nemzet parlamentjét magyarságától akarják megfosztani.

Magyarország elment a bölcs mérsékletnek legszélső határáig. Megadta szó nélkül a kvótaemelést, megszavazta és egyetlen törvényszakaszba foglalta a tiz év tartamára megkötött kiegyezési törvényeket. A paktum rendelkezéseihez hiven, most készül módositani a házszabályokat, — a legnagyobb előzékenységgel felajánlották a magyar delegátusok a katonai kérdések rendezését is, — nyiltan kijelen-

János-Nérók.

Irta: Ady Endre.

Bevezetés.

Volt egy Néró, aki talán Szegeden is lakhatott valameddig. Kassán, Debrecenben, Pozsonyban, Kolozsvarott, esetleg Miskolcon is. Teremnek a Nérók sürüen mostanaban s országuk a vidéki Magyarország. Véres, cézári: dölyfös életet élnek s gyülölik Budapestet. Milyen furcsa és bünös dolog az, hogy még senki sem irt történetet róluk. Én szegény ádáz, magyar Nérőim, ime megéneklem egy társatokat.

A történet.

Ezt a Nérót Jánosnak hivták és ujságot irt. Egy ujságiró Néró mindig Budapestről átmodik. De Budapestre vajmi ritkán érkezik el s emiatt lesz belőle Néró. Balga és boldog fiuk ám ők, ritkán teljesülő vágyuk segedelméből. De a Nérók nem sejtik, hogy milyen áldott dolog Budapestre nem kerülni. Éppen ezért Nérók a Nérók.

János-Néró sem nézett soha a földi dolgok mély titkába. Kevés koronákért dolgozott, firkált, fogyasztotta magát. Kopott volt, mindig álmos, mindig ingerült, beteges. Éjen és titokban verseket, álmában dicsőséges drámákat irt. A drámák a Nemzeti Szinházban kerültek sürüen szinre. S ezek az álmok nagyon megviselték Jánost. Lassan lassan az álmok fölnőttek és szinre husosakká lettek. János Néró szigorúan körülnézett Szegeden, sőt Miskolcon is. Már éppen ott ahol esetenként találtatódott János. Hogy vajjon ama hitvány város sejti-e, kicsoda nagy ember rejtőzik falai között. Szeged, Kassa, Miskolc s a többi nem sejtették. Talán azért is, mert János az ő drámáit sohse irta meg.

S igy-igy lassanként vált Néróvá János. Meglátta az ő császári szekének bünös rejtegetőjét. Budapest, ez a galád Ninive, szövetkezett össze ő ellene. Budapest nem akarja, hogy ő, János, trónra üljön. Egy birodalmat adna jutalmul Budapestnek János. Költői, hatalmas, csodás, nagy birodalmat. De sövényként keritik el előle Budapestet az éhes bitorlók. Ott Budapesten, vallotta János, kalandorok ülnek irótollal kezükben. Ezek remegve néznek állandóan Szeged, Kassa, Kolozsvár s a többi város felé. Hogy nem jönnek-e ellenük, trónjukat elfoglalni Jánosék.

S János Néró, akinek az arcán közben egy kis tüdővész hajnala pirkadt, ekkor kezdett kegyetlenkedni. Eddig, akárhogyan is, apró pénzeket adott olykor a szabójának. Most le akart rongyosodni János, hogy megkülönböztesse magát a jó öltöző budapesti bitorlóktól. Akadt egy leány, akinek az apja pénzes koros-máros volt. Szőke és versfaló leány volt. Annának hivták, ami talán mellékes is. Erőszakkal feleségül akart menni Janoshoz. János imádta Annát, de megszökött kegyetlenül tőle. Mert Anna azt kivánta, hogy Budapestre költözzenek.

János-Néró irásban és szóban üldözte Budapestet. Az ország és a müvészi álmok megrontója, igy hirdette János. S mikor a kórházban haldokolt János, barátjainak egy papircsomót adott át. Haldokló hangja megerősödött, mikor kiáltotta:

— Esküdjetek meg, hogy ezt elégetitek. Egy világ fog akkor elhamvadni, az én költeményeim. De nem akarom, hogy valaha Budapest kezébe kerüljenek. A drámáimat már tegnap elégettem.

János-Néró hitt a drámákban, melyeket sohase irt meg. S én ugy sejtm, hogy a verses csomagban is sok üres lap volt. Mert János-Néró már verseket sem irt meg kegyetlenségében. Talán jók, talán rosszak voltak e néhány versek. Kit érdekel s kinek a kára ez. Bizonyos János-Néró cézári dölyffel, égetve, átkozva, pusztitva halt meg.

Magyarázat.

Fent Budapesten néha csoportokba verődnek kávéházi tanyákon az emberek. A buda-

tették, hogy sem a hadsereg taktikai egységét, sem a király felségjogait megcsorbitani nem szándékoznak.

Mindez megtörtént a legnagyobb lojalitással, holott a nemzetet nagy erőfeszitéssel kellett már most is visszatartani attól, hogy legszélső végzetes lépés megtételére magát el ne szánja, — a negyvennyolcas közjogi alapon álló pártok, elveik felfüggesztése mellett igyekeztek — legalább is átmenetileg — kormányképesekké lenni és ha ezzel szemben az volna a felelet, hogy most már olyan választási törvényt követel az udvar, mely Magyarország parlamentjéből a magyarság uralmát kirekesztheti — akkor mi ezt a szivességet azzal viszonozhatjuk csupán, hogy a birodalmi egység álmot egyszer és mindenkorra elpusztitjuk, hogy a nagyhatalmi poziciót csuffá tesszük.

Talán nem lesz szükségünk arra, hogy ezt a lépést megtegyük; talán kellő időben megérthetik majd Bécsben is azt, hogy a nemzet életerőit nagy sokáig lehet feszíteni, de azt megszakitani a saját létérdekük miatt sem szabad.

A lakbéruzsora a Házban.

Mezőfi Vilmos interpellációja.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Budapest, február 19.

A mai ülés alatt jóformán kizárólag arról folytak tanácskozások, mi lesz holnap? kitüzik-e napirendre a házszabályrevíziót, vagy még néhány napig érni hagyjak a dolgot? A disszidensek közül néhány képviselő már az ülés elején fölkereste *Justh* Gyula elnököt azzal a kéréssel, hogy a pártközi konferencia tanácskozásainak elvégeztével tüzze csak ki a házszabályreviziós indítványt. Az elnök közölte a kivánságot a miniszterelnökkel és *Andrássy* Gyula gróffal s azt valószinüleg teljesitik is.

Az üléstermben *Kossuth* Ferenc és *Wekerle* Sándor tanácskoztak hosszasan.

— Légy nyugodt, — hallatszott Kossuth biztatása — nem lesz semmi baj!

---

pesti János k. És zihá ó, lázas, beteg bezelgetések során felsóhajtanak:

— Oh, ott lent a becsületes, magyar vidéken. Ott az ember megmaradhat büszkének és egészségesnek. Nem kell hogy a lelkét eladja semmiért. Hivő, jó olvasók fonják kedvesen a koszorut. Nem jut kuyasorsra az ember. És ideje van dolgozni lelke parancsa szerint. Oh, ott lent fejedelem az ember. Ha egyszer, majd egyszer mi össze fogunk beszélni És itt hagyjuk ezt a galád Budapestet, mi lesz akkor? Valami efféle zendülés segitene rajtunk. Szörnyü sok itt a bün és sokan vagyunk itt.

Igy beszélgetnek Jánosék Budapesten. Budapest Nerói, a legbusabb és legkegyetlenebb emberek. De akik mégis krisztusi leikek a vidéki Nérók mellett.

Finálé.

Életek, birodalmak, világok igy hamvadnak el. S az ember nem érti, honnan és miért jövünk még egyre? Ki hiv bennünket, micsoda törvény? Egyebet sem csinálunk, mint kegyetlenkedünk. Még nem irott verseket és drámákat szavalunk a fölgyujtott Róma, a saját beteg lángu szivünk fényénél. Budapest Jánosai irigykedve néznek Szeged, Kassa, Kolozsvár felé Szeged Kassa Kolozsvár Jánosai rettentes, nagy gyülölettel Budapestre. S hogy vagyunk, hogy gyujtogatunk, kegyetlenkedünk, azt rajtunk kivül nem veszi észre senki. Oh János Nérók kegyetlen szomoru serege.

A miniszterelnök elmosolyodott. Mintha azt akarta volna mondani, hogy:

— Nekem mondod?

(Elnöki előterjesztések.)

Az ülésen **Justh Gyula** elnökölt. Napirend előtt igen meleg hangon elparentálta *Uray* Imrét. Inditványára a Ház részvétét jegyzőkönyvbe vette. Az elnök bejelentette, hogy *Baross* Jusztin lemondott a trencséni mandátumról. A két megüresedett kerületben az elnök megteszi az intézkedéseket az uj választás kiirására. Bemutatta még *Hajnód* Ignác csikszeredai és *Gyelmis* Gerő szabadkai képviselő uj mandátumait. *Nagy* Dezső ellen összeférhetetlenségi bejelentést tettek. Mivel ez nem felelt meg a házszabályokban előirt intézkedéseknek, irattárba tették.

Az interpellációs könyvbe *Mezőfi* Vilmos a budapesti lakásuzsora dolgában és *Veres* József a regálekövényeknek községi takarekpénztárak alapjául való felhasználása iránt „jegyzett be interpellációt.

Elsőben a könyvtári bizottság jelentését terjesztette elő **Hódy** Gyula előadó. Ezt felszólalás nélkül tudomásul vették.

Következnek a kérvények, melyeket **Hermann** Ferenc ismertetett. Álmos unalomban tárgyalták az egyes törvényhatóságok kivánságait, melyeket jobbára tudomásul vett a t. Ház.

A kérvények tárgyalása után az elnök holnapra kitüzte a statisztikai hivatalról szóló jelentést.

Ezután **Apponyi** Albert gróf arra való tekintettel, hogy Bozóky Árpád nincs jelen az ülésen, interpellációjára bejelentett válaszát a legközelebbi ülésre halasztotta.

(A házbéruzsora.)

Mezőfi Vilmos interpellált ezután a lakáskérdésben. É es hangon beszélt a budapesti háziurak uzsoráskodásáról. Ezeknél lelkiismeretlenebb embereket el sem képzelhet az emberi gonoszsághoz szokott fantázia. Példákat hoz fel a lakásberemelésre

Eitner Zsigmond: Bokányi is emelte a lakásbért!

Felkiáltások: Hát a sztrájk nem lelketlen uzsora?

Mezőfi Vilmos: Mandula Izidor dr. ötven százalékkal emeli lakói házbérét. (Nagy derültség. Felkiáltások: Jó neve van!) Az igazságügymini szternek a házbéruzsorások ellen meg kellene tennie a lépéseket. Budapesten a legnagyobb ur a háziur, akinek szava parancs. Még a törvényhatósági bizottságban is. A háziurak a lakókkal fizettetik a házmestert, az ablakbiztositást, a vizdijat, a kémény-seprést, a szemétpénzt s a kapunyitást. A következő interpellációt terjeszti elő:

Interpelláció a pénzügyi, a belügyi és az igazságügyi miniszterhez

Van-e tudomásuk a miniszter uraknak arról, hogy Budapest fő és székvárosában a lakásviszonyok immár türhetetlenek, elannyira, hogy Budapest 800.000 főnyi lakosát valósággal kiuzsorázza a haztulajdonosok többsége, mert arra kényszeriti a lakásbérlőket, hogy egészségtelen, piszkos odukért keresetüknek egyharmadat, gyakran felét odaáldozzák ami azt eredményezi, hogy más szükségleti tárgyakban, elsősorban élelemben és ruhásaiban nélkülözni kénytelenek;

továbbá tudják-e a miniszter urak azt, hogy ez a lelketlen lakásuzsora nemcsak anyagi romlásba kergeti Budapest népét, de martalékául dobja oda a százezreket a tuzsufolt lakások előidézte ragályos betegségeknek, az idő előtti halálnak, a lelki romlásnak, az erkölcstelenségnek és a bünözésre való hajlandóságnak;

s végül van-e tudomásuk a miniszter uraknak arról, hogy ezek a vérlázitó lakásviszonyok Budapest polgárainak nagy részét annyira elkeseritették, hogy a legközelebbi májusi házbérnegyedkor ezren és ezren készülnek megtagadni az uzsoralakbérek fizetését, készen arra, hogy karhatalommal dobassanak ki az utcára, ami, ha megtörténik, Budapestnek a magyar államnak, a magyar nemzetnek örök szégyenére lesz a müvelt külföld előtt;

ha a miniszter uraknak minderről van tudomásuk, kérdem:

1 Hajlandó-e a pénzügyminiszter ur sürgősen oly értelmü törvényjavaslatot a képviselőház elé terjeszteni, amelyben felhatalmazást kér arra, hogy államköltségen Budapest kényelmesen hozzáférhető külterületein egyelőre legalább oly ezer lakóházat építtethessen, amelyekben 10 000 egy és kétszobás lakások normális árak mellett Budapest polgárai részéről kibérelhetők legyenek.

2. Hajlandó-e a belügyminiszter ur törvényekben biztositott jogával élve felhivni és utasitani Budapest fő- és székváros törvényhatóságát, hogy sürgősen terjesszen fel hozzá javaslatokat, amelyek részint a be nem épitett fővárosi telkek nagyobb mérvü megadóztatási, részint a lakóház építtetőknek nyujtott kedvezmények, részint a bérlakások maximális bérleti arának meghatározása vagy egyéb sikeresnek igérkező rendszabályok foganatositásával, előmozditsák a célt, hogy a budapesti lakásinség véget érjen és a főváros lakossága felszabaduljon a házcé uzsorások rémes kizsákmányolása alól.

3 Végül hajlandó-e az igazságügyminiszter ur az uzsoráról és káros hitelügyletekről szóló 1883. évi XXV. t. c. 10. §-a értelmében hivatalból elrendelni az eljárást mindama háztulajdonosok ellen, akik Budapest lakosságának általános elszegényedését okozták azáltal, hogy a valósággal adott lakásérték után 8%-nál magasabb házbérjövedelmet, illetve kamatot szednek, vagyis uzsoráskodtak? Ha pedig az igazságügyminiszter ur abban a nézetben lenne, hogy az 1883. évi XXV. törvénycikk a megtorló eljárás meginditásához neki módot nem nyujt: hajlandó-e a képviselőháznak már benyujtott „az uzsoráról és káros hitelügyletekről szóló 1883. évi XXV. törvénycikk módositásáról és kiegészitéséről“ szóló törvényjavaslatot olyképen kiegésziteni, hogy abban a házbéruzsora is üldözve, büntetve és lehetetlenné téve legyen.

Veres József egy orosházai helyi érdekü ügyben interpellált, mire az ülés véget ért.

A katonai kérdések

Nem lesz engedmény.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, február 19.

A Ház folyosóján ma délelőtt bőségesen pertraktálták a váratlanul homloktérbe nyomuló katonai kérdéseket. A házszabályrevizió, az alkotmánypártiak és függetlenségiek között kitört kanapé-pör, háttérbe szorult ez előtt a kiváncsi kérdés elől:

— *Igaz-e, hogy a katonai kérdések komplekszumával még ez a parlament fog foglalkozni?*

Azok a képviselők, kik mint delegátusok Bécsben voltak, nemcsak hogy lehetetlennek nem tartják ezt, hanem *egyenesen valószinünek*. Csak a kérdés elintézésének *mikéntjében* térnek el a vélekedések.

Persze, nagyon sok eszme merül föl. Érdekesség dolgában nem utolsó ez:

— Ha a hadvezetőség megmarad követelése mellett és a létszám felemelését és az uj felszereléseket fogja sürgetni, maradjon meg álláspontja mellett a többség is és mondja, hogy uj felszerelését, ágyut, fegyvert és ujoncot *csak annak a seregnek ad amelynek magyar a vezény szava magyar a zászlója magyar a cimere és magyar a jelvénye.* És mivel bizonyos, hogy a legfelsőbb hadurral *ezuttal sem fog* megegyezhetni arra nézve, hogy a közös hadseregben a vezényszó, a zászló, a cimer, a jelvény magyar legyen, *vigye át követelését a honvédségre* Jelentse ki, hogy megad minden szükséges anyagot pénben és emberben egyaránt, de mivel követeléseiből nem engedhet és nem is akar engedni és mivel a hadur sem akar legalább egyelőre a maga álláspontjából engedni, *ennélfogva minden ujabb áldozatot csak a honvédségnek hajlandó meghozni.*

Ez a gondolat elég rokonszenvre talált. Ezzel két legyet vélnek ütni egy csapásra: megerősitik a honvédséget, mint par excellence magyar hadsereget, de ugyanakkor nem gyöngitik a monarchia hadseregét sem; mert hiszen a honvédség kiegészitő része a hadseregnek.

A függetlenségi párt részéről hivatalosan megcáfolják a katonai kérdések fölvetésére vonatkozó hireket.

— A függetlenségi pártnak — mondja ez a cáfolat — a katonai követelésekben való álláspontja tiszta és világos. A hadügyi téren olyan reformokat óhajt és olyan szellemnek kiván utat nyitni, amely az *önálló magyar nemzeti hadsereg felé vezet.* Ezzel szemben a felsőbb és legfelsőbb katonai körök idegenkedése, sőt mondjuk ki nyiltan: szembeszökő ellenszenve a mi követeléseink iránt *'aligha enyhült olyan mértékben, hogy a komoly megoldást sürgőssé tehetné.* Ez a helyzet tette egyébként szükségessé a nemzeti kormány uralomra jutásakor azt a megegyezést is, hogy a katonai kérdéseket az átmeneti feladatok sorozatából kikapcsolják. Azóta nem történt semmiféle olyan fordulat sem, amely indokolttá tenné, hogy ezt a hadállását feladja a függetlenségi párt. És hangsulyozni kivánjuk e helyen, hogy a parlamenti többséget alkotó párt állásfoglalásával *természetesen a kormány sem helyezkedhet szembe.*

Mindamellett konstatálnunk kell, hogy az a cáfolat nem lohositotta le az izgalmakat.

— *Valami történik a kulisszák mögött!*

Ebben a mondatban foglalják össze a folyosói politikusok a helyzetről való vélekedésüket.

Egy közelgő jubileum.

*

Kádas Kálmán pályafutása.

Arad, február 19.

Az évfordulók, a jubileumok évadot szoktak tartani. Igy valósággal az évfordulók szezonja a február hónap, a melynek során érdekesebbnél-érdekesebb, megünnepelt és ünneplés nélkül maradt jubileumok torlódnak egymásra.

A jövő hére egy ilyen jubileum esik, a melyre szines ünneplés nem készül, de megemlékezés nélkül bizonyára nem marad. A város egyik érdemes, szerény főtisztviselőjének csöndes, a hivatali szobába zárt ünnepe ez.

Február 25-én, ép a tisztujitás előtt való nap lesz harminc esztendeje, hogy *Kádas* Kálmán, a város főjegyzője Arad város szolgálatába állott. Az akkor tartott tisztujitás alkalmával, *Salacz* Gyula polgármester biztatására, a fogalmazói állásra pályázott. Az állásra volt még egy komoly jelölt: *Babó* Zoltán. A választás érdekessége volt, hogy Kádas meg Babó *egyforma szavazatot* kaptak *Atzél* Péter főispán, aki a tisztujitáson elnököltt, a választást Kádas javára döntötte el.

Fogalmazóból aljegyző, majd adóügyi tanácsos lett, mikor pedig *Institoris* Kálmán polgármesterré lett, egyhangulag főjegyzővé választotta a város.

Kádas Kálmán egyszerű, rendkivül szorgalmas és pedáns hivatalnok. A tollforgatásban való avatottsága mellett, amelyről a város nevében készült feliratai tanuskodnak, hosszabb idő óta hivatott és hivatott szónoka a város ünnepeinek. A díszközgyülések alkalmával elmondott beszédei nem a közhelyeknek gyüjteményei, hanem eredetiségben, gondolatban bővelkedő szónoki müvek.

A város közigazgatásának egyben egyik legszerényebb embere. Az évforduló titka az ő akaratán kivül, véletlenül pattant ki. Azonban bizonyára igy is módot fog a város találni arra, hogy a tisztujitás keretében e harminc éves munkásság fölött való megérdemelt elismerésnek illő formát adjon.

A házszabályrevizió.

Obstrukció készül.

— *Az Aradi Közlöny* táviratti értesülése. —

Arad, február 19

A képviselőház ülésével kapcsolatosan már szóltunk azokról a tanácskozásokról, melyek a házszabályrevizió dolgában ma délelőtt folytak Justh Gyula elnök, Wekerle és Andrássy miniszterek és a disszidensek közt. Az elnök a disszidensek kérésére, hogy a pártközi konferencia befejezése előtt ne tüzzék ki a házszabályreviziós inditványt, azt szerette volna, ha holnap egyáltalán nem tartanak ülést. Ezt megint a disszidensek ellenezték, végre is hosszu purparlé után rájöttek, hogy van egy tárgyalásra kész ügy, melyet kitüzhetnek a holnapi napirendre: a kereskedelmi miniszter jelentése a központi statisztikai hivatal 1908. évi munkaterve tárgyában Ebben meg is állapodtak. A pártközi konferencia ma délután 4 órakor volt, amelyen résztvettek: *Szappanos* István, *Lengyel* Zoltán, *Farkasházy* Zsigmond disszidensek, *Batthyány* Tivadar gróf, *Nagy* Emil, *Ugron* Gábor függetlenségi pártiak, *Thoroczkay* Miklós gróf és *Eszterházy* Móric gróf alkotmánypártiak, *Buzáth* Ferenc és *Hencz* Károly néppártiak. A kormány részéről *Wekerle* Sándor miniszterelnök és *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter jelentek meg A tanácskozás este nyolc óráig tartott.

A hivatalos jelentés szerint némi közeledés jött létre a kormány és pártok között. A végleges megállapodást egy későbbi tárgyalásra tartják fenn. A képviselőház a házszabályreviziót pénteken kezdi tárgyalni.

Későbbi távirat jelenti:

A pártközi értekezlet tanácskozásának eredményét titokban tartják. Az egyik hiradás szerint a disszidensek követeléseiket tiz pontba foglalták össze, amelyekből a kormány és a többség hetet elfogadott, hármat azonban nem. A visszautasitott feltételek közül az egyik arra vonatkozott, hogy a javaslatok sürgősségét az inditványban ajánlott százötven képviselő helyett kétszáz képviselő kérhesse.

A másik feltétel az volt, hogy a képviselőház egy ülése ne tizenhat, hanem csupán tizenkét órán át tarthasson. A harmadik követelés azt tartalmazta, hogy a katonai kérdésekre ne vonatkozzék a házszabályrevizió. Mivel e pontokat az értekezlet nem fogadta el, a disszidensek kijelentették, hogy ez esetben felveszik a harcot, a többség pedig erre azzal felelt, hogy akkor ők a többi hét elfogadott feltételt sem ismerik el magukra nézve kötelezőnek.

Egy másik forrás szerint a tanácskozásokat a legközelebbi napokban folytatni fogják és nincs kizárva a megegyezés lehetősége.

A disszidensek a pártközi konferencia után a Bristol szálló egyik termében értekezletre gyültek össze, amelyen jelen voltek: *Molnár* Jenő, *Lengyel* Zoltán, *Farkasházy* Zsigmond, *Bozóky* Árpád, *Mezőfi* Vilmos, *Thoroczkay* Viktor báró, *Pilissy* István, *Bródy* Ernő és *Pető* Sándor országgyülési képviselők.

Farkasházy, aki résztvett a pártközi értekezleten, referált a tanácskozás részleteiről. A jelenvolt ellenzéki képviselők egyhangulag abban állapodtak meg, hogy a házszabályrevizió kérdésében *ragaszkodnak korábbi határozatukhoz*, amely szerint *ellenezték minden házszabályreviziót* és annak megalkotására a jelenlegi parlamentet az általános választói jogra vonatkozó törvény életbe lépése előtt jogosultnak el nem ismerik. A házszabályrevizió ellen, ha most napirendre kerül, a legerősebb harcot fogják inditani s a harc folyamán naponként tartanak értekezletet. Ezután a népgyülésekre történt meghivások felett tanácskoztak és elhatározták, hogy a közeli napokban *Orosházán* tartanak népgyülést, amelyen többen fognak résztvenni.

A Vörös Kereszt egylet közgyülése.

Arad, február 19

Ma tartotta az Országos Vörös Kereszt egyesület aradi fiókja évi rendes közgyülését, amelyen *Wadowszky* Gusztávné elnöknő és *Kádas* Kálmán alelnök elnököltek.

Az egylet tagjai élénk érdeklődéssel tekintettek a mai közgyülés elé s a városház tanácsterme egészen megtelt a nagyszámu megjelentekkel, ami azt bizonyitja, hogy az egyesület Aradon népszerű.

A mult évi működésről *Bökényi* Arisztid titkár számolt be jelentésében, amelyből megtudta a közgyülés, hogy a taggyüjtés páratlan eredménynyel járt. A női elnökség és a hölgyválasztmány fáradhatlan buzgalma folytán az egyesület tagjainak száma 280 ról 500-ra emelkedett. Ezután a számvizsgáló-bizottság terjesztette be jelentését, melyet a közgyülés jóváhagyott.

A választmánynak és vezetőségnek eddigi lelkes buzgalmát azzal hálálta meg a közgyülés, hogy egyhangulag ujból megbizta őket az egyesület kormányzásával. Majd pedig a napirend legkiemelkedőbb pontjának tárgyalására tértek á'.

Wadowszky Gusztávné, az egyesület fáradhatlan és lelkes elnöknője egy hosszabb és nagy szivjóságra való, a szenvedők iránti meleg érdeklődésről tanuskodó szép beszéd keretében tett inditványt egy tizezer koronás tüdőbeteg szanatóriumi alapitvány létesitésére.

Igaz szinekkel ecsetelte a tüdővész pusztitását hazánkban, a közgyülésen jelenlévőkhöz fordulva igy szólott:

Azt hiszem, a legnagyobb rokonszenvvel fogok találkozni mindnyájuknál, ha azt inditványozom, miszerint az Aradvárosi Vörös Kereszt egylet tüdőbetegek kigyógyitására, *egy mindenkor tulajdonát képező alapitványt létesitsen*, mely alapitványnak kamatalból minden évben *egy vagy két aradi illetőségü*, ismételve hangoztatom, hogy csak aradi illetőségü beteg, valláskülönbség nélkül, gyógykezelés miatt szanatóriumba küldessék. Csak olyan betegek vehetik igénybe a gyógykezelést, kiknél a gyógyulás reménye nincs kizárva.

Ez eszme megvalósitásához 10.000 korona szükséges. Bizonyára nagy összeg, de nem olyan összeg, melyet kitartással, szorgalommal, szóval munkával ne lehetne beszerezni.

Hiszen Aradnak, hála égnek, vannak nagylelkü és áldozatkész polgárai és ha a város, valamint a megye is támogat, rövid idő mulva gyógykezeltethetjük az első aradi tüdőbeteget egy szanatóriumban.

Hogy mily módon szerezhetnénk be nagyobb összegeket tervünk kiviteléhez, következőket ajánlom:

Mindenekelőtt kérjük a város és megye pártfogását, amennyiben felkérjük, lépjen be az Aradvárosi Vörös Kereszt egylet által alapitandó tüdőbetegek gyógyitására létesitendő alapitványhoz, alapitó tagnak.

Az alapitványi tagságot 200 koronára határozzuk. Ez összeget csak azoktól kérjük, kiket a sors oly előnyös helyzetbe juttatott, hogy szenvedő embertársaikért anyagi gond nélkül áldozhatnak.

Az alapitványi tagok felkérését magamra vállalom.

Hogy pedig ez alapitvány anyagi támogatása tőlünk, az egyesület női választmányából induljon ki, azt hiszem, hogy a választmány tagjai közül, mert csak nekik szól e felhivás, senkinek sem lesz ellenére ha mi, az Aradvárosi Vörös Kereszt egylet női választmánya, közösen, együtt, egy alapitványi tagságot, mint egy nagyobb testület, létesitünk. Ezért kérem a tisztelt női választmányt, miszerint a körözendő aláirási iven, anyagi helyzetéhez képest legyen az bármily csekély összeg: adakozzék. Azonban csak az adakozzék, ki e felszólitásomat helyesli.

Továbbá, hogy a Vörös Kereszt egylet évi jövedelme szét ne forgácsolódjék apróbb, eredménytelen adakozásokra, a jövő évben minden összeget, legyen az ajándék, vagy bármely néven nevezendő bevétel, mind e kitűzött célra forditjuk.

Hála az égnek, nem kezdjük a mozgalmat üres kézzel, Bréda Viktor grófné Őméltósága, a Vörös Kereszt egylet volt nagylelkű áldozatkész elnöke és most egyesületünk tiszteletbeli elnöke, annak idején 1000 koronát ajándékozott oly célból, hogy ez összeg majdan egy nagyobb jótékony akció előmozditására szolgáljon.

A nemes grófné beleegyezett, miszerint ez összeg alapul szolgáljon nagy terveink előmozditására és őszinte örömét fejezte ki, hogy adománya ily fölöttébb emberbaráti cselekedetnek legyen alapja.

Az 1000 korona eddig kamatostul 1077 koronára szaporodott. Az egylet mult évi jövedelméből 200 koronát csatol hozzá.

Tehát kezdjük a tüdőbetegek gyógyitásának alapitványát 1277 koronával. Nem sok, de valami. Azonban örömmel jelenthetem, hogy ezenkivül is van kilátásba helyezve többrendbeli adomány.

Utolsó ajánlatom pedig ez ügyben következő: Közbevetve megjegyzem, hogy ez ajánlatom nem annyira a nagy jövedelemre számit, mint inkább az eszme népszerűsitésére szolgál. Ezáltal lehetővé teszszük, hogy a legszerényebb körülmények között levő is hozzájárulhat filléreivel.

Osszon ki az Aradvárosi Vörös Kereszt egylet perselyeket, következő felirással:

2 fillért kér a tüdőbetegeknek az Arad városi Vörös Kereszt egylet.

E célra 500 perselyt csináltassunk és mindenki, akinek ilyen persely van birtokában, helyezze azt el lakásának legláto atottabb szobájában, feltünő helyen, hol mindenkinek szembe ötlik. Nem hiszem, nogy volna olyan látogató, ki a szerény kére emnek, mely a perselyre van irva, ellentállna és ne dobna bele 2 fillért. Hiszen a koldusnak is többet adunk. Ha pedig egy-egy látogatónk még szelidebb figyelmeztetésre is figyelmen kivül hagyná a persely kérését, ne vegyük zokon. A könyörületességet erőszakolni nem szabad. Mindazonáltal e kis persely, a sok drága csecsebecse között a legértékesebb tárgy, mert hirdetője a legfenségesebb emberi érzésnek, a könyörületességnek.

A perselyeket 1909. január hónapban fogjuk összeszedni, felügyelet alatt felbontani és azután kérésünk ismétlése mellett üresen visszaküldeni, hogy folytassák a könyörületesség misszióját tovább.

A közgyülés az elnöknő inditványát egyhangu lelkesedéssel fogadta el. A gyüjtés eszközlését Wadowszky Gusztávné elnöknő vállalta magára.

Ezután a közgyülés ugy a tisztikarnak, valamint főleg a női választmánynak a mult évi taggyüjtés eredményeért hálás köszönetét fejezte ki.

Képviselőházi elnökből sebész.

Vetter gróf, az osztrák képviselőház volt elnöke sebész lett. Rosszul teszi, mert a Reichsrathban nem valami jól operált.

Harminc év és négy sirdomb.

Egy elmaradt kártyapárti.

Arad, február 19.

A Központi kávéház kártyaszobájában ma délután elmaradt egy kártyapárti. Verset, nagy költők tollára méltó verset lehetne irni erről a kártyapártiról, amelyet esztendők hosszu során át nem zavart meg semmi, amelyet nap-nap után végig játszottak a zöld asztalon s amely ma délután elmaradt egy bolondos szivű, öreg gyerek boldogsága miatt.

Hajh, Bohémországban sokan vagyunk ilyen gyerekszivű öregek. Sokan vagyunk, akik cinikusan mosolyognak szentimentális ostobaságok fölött s akik rideg szóval, hidegen tudunk meditálni emberi nyomoruságokon. Már tudniillik addig, amig nem látjuk a nyomoruságokat. Spleenesek vagyunk, szivtelenek vagyunk és mellesleg kitünően el tudunk érzékenyedni olyan dolgokon, amik más embert hidegen hagynak. Tegnap is, amikor *Hunyady* József ott állt előttünk s férfias, de már ráncokba verődő arcán végig folytak a sós vizcseppek, mindenki észreve hette, hogy néhány rossz szivü ujságiró elfordul és mosolyt erőltet az arcára, mert nevetnie kell, nehogy sirva fakadjon.

De hát nem erről van most szó. Elvégre mi, ujságirók, rossz emberek maradunk az ilyen apró leleplezések után is. No meg ki törődik azzal, hogy sir-e az ujságiró, vagy se? Másról vagyon itt szó. Egy elmaradt kártyapártiról.

Ma délután két óra tájban a kávéház főpincérje sietve jelent meg a Hunyady Jóska asztalánál. Tévedni méltóztatnak, — nem fizetésről volt szó. A főpincér csak azért jött, hogy Hunyadyt figyelmeztesse:

— Kérem, Hunyady ur, a kártyaszobában türelmetlenkednek az urak!

— Mondja meg, hogy nem megyek.

A főpincér valósággal megdöbbent. Hogy Hunyady József, aki naponta pontosan lejátsza a maga szolid alsós pártiját, — ime, megtöri a házrendet és nem akar kártyázni Nem akarjuk meggyanusitani a derék férfiut, de valószinü, hogy ilyesmit gondolt:

— Na ja! A Hunyady urnak a fejébe szállt a dicsőség!

Közben egymásután jöttek a staféták, Hunyady azonban hajthatatlan maradt. Sőt mi több, fél három óra tájban fe kerekedett és hazament. A kártyapárti végérvényesen elmaradt.

A jubiláns pedig odahaza elővette a koszoruit, leszedte róluk a szalagokat és a sok babért feltette egy konflisra. És kihajtatott a temetőbe.

És ma délután óta babértól zöld a *Flóris* Pista, *Nyilassy* Matyi, *Bács* Károly és a *Bácsné* sirja. Harminc esztendő jutalmául kapott babérjait oda vitte ki Hunyady József, az elköltözött pályatársait fedő hantokra.

Verset, gyönyörüséges verset lehetne irni erről az elmaradt kártyapártiról . . .

A cigányfiukat kiadják.

A belügyminiszter a menhely igazgatóságához.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, február 19.

Az aradi gyermekmenhely csak egynéhány napra nyujthatott oltalmat az apró Faraó csemetéknek. Nem sikerült a gyermekmentés, mert Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma rendeletileg utasitotta az aradi menhely vezetőségét, hogy a *mezőkovácsházai* szolgabiró által beutalt cigánygyermekeket szüleiknek adják vissza, mert a miniszternek az *elhagyottá nyilvánitandó gyermekekről* kiadott rendeletével tartja ellenkezőnek az erőszakos gyermek elvételt. Már pedig a cigánygyermekek szülei nemcsak, hogy nem egyeztek bele abba, hogy purdéikat a menhelyben helyezzék el, hanem még erőszakos eszközökkel fenyegetődztek arra az esetre, ha azokat nem engednék szüleikhez visszatérni.

Az *Aradi Közlöny* február 14-iki számában vezető helyen azt a felfogást vallotta, hogy a szülőknek gyermekei fölött való rendelkezési joga oly természeti törvény, amely alól nem teremt kivételt az, hogy cigány szülőknek cigány gyermekeiről van szó s az államhatalom joga az emberi élet fölött való rendelkezésben annyira nem mehet, hogy a gyermeket erőszakkal szakitsa le az anya kebléről s ezt azzal indokolja, hogy csak cigánygyerekekkel teszi meg.

A belügyminiszter, mint azt megirtuk, többször érdeklődött az aradi menhelybe szállitott cigánygyermekek sorsa felől telefonon is. A lapoknak az a hiradása, hogy a gyermekek szülei ostrommal akarnak a menhely ellen támadni s készek a végsőig menni, hogy gyermekeiket visszakapják, a miniszteriumban valóságos ijedelmet okozott.

És volt is rá ok. Mert már komoly alakot kezdett öltení a cigányok igérete. Nagy csapatokban jelentek meg nap nap után a menhelyben s a rendőri őrizetet ismételten meg kellett erősiteni.

Tegnap ismét ott voltak s határozottan kijelentették, hogy utóljára könyörögnek, ha a menhely vezetősége nem hallgatja meg kérésüket, akkor még a véres erőszaktól sem rettennek vissza.

Leitner Ernő dr. jelentést tett erről a belügyminiszternek, illetve az állami gyermekmenhelyek országos főfelügyelőségének.

A miniszter erre elrendelte, hogy a gyermekek szüleiknek kiszolgáltatandók. A menhely vezetősége természetesen a miniszter rendelkezésének eleget fog tenni s ha holnap ismét megjelennek a cigányok, elvihetik gyermekeiket.

Az aradi menhelyen csak megismétlődött az, ami nemrégiben Pécsett történt meg. Az ottani menhelybe a közigazgatási hatóságok többszörösen utaltak be olyan cigánygyermekeket, akiket a szülők beleegyezése nélkül fogdostak össze. Ilyen módon már kilencvenket cigány lakója volt a menhelynek, illetve a vidéki ápolókn l.

A cigányok ugyancsak erőszak használatával fenyegetőztek s mikor a miniszter tudomást szerzett a dologról, elrendelte, hogy a gyermekeket vissza kell adni.

A tizenöt rajkó, aki visszasirt a pipafüstös anyai csókok, meg a szeretetteljes apai ütlegek után, holnap megszabadul és a havas

országuton néhány füstös ember legalább nem szidja káromkodva a pandurokat, amiért a gyermekeket előre becsukják a lovak miatt, melyeket csak esztendők mulva fognak ellopni.

A nap furcsaságai.

*

A felsült Don Juan. — Kállay betörője. — A végrehajtó.

Arad, február 19.

A tegnapi Hunyady banket tudvalevőleg fényesen sikerült és az ott elhangzott üdvözlő beszédekről, a mindvégig kedélyes hangulatról még sokáig fognak Aradon beszélni. Mi azonban itt néhány, a banketen megtörtént olyan esetet beszélünk el, amely csak igen kevesek előtt ismeretes.

Egy idősebb korú úri ember, aki azonban szivét még fiatalnak érzi, szintén megváltotta jegyét a banketre és a rendezőség egy tagjánál hosszas könyörgés után kieszközölte, hogy az asztalnál az aradi szinház egyik bájos női tagja mellé kerüljön, akivel már régen szeretett volna ismeretséget kötni. A szóban forgó hölgy ugyanis nem tartozik azok közé, akiket megközelithetetleneknek szoktunk nevezni s az öreg Don Juan már elére örült az uj ismeretségből fejlődhető gyönyöröknek.

Egy szemfüles, tréfakedvelő fiatalember azonban észrevette az öreg ur szándékát és egy alkalmas pillanatban észrevétlenül elcserélte azt a cédulát, amely a művésznő teritéke mellett levő helyen volt és áttette az étterem tulsó oldalán álló asztalra.

Az öreg ur ez alkalomra fényesen kicsipte magát, smokingban és lakkcipőben jelent meg és egy szülő diák izgatottságával várta szép szomszédnője megérkezését. Rövid idő mulva végre megérkeztek a banket résztvevői s helyet foglaltak az asztalok körül. A bácsika pedig meglepetve és elhülve látta, hogy a várt ifju szinésznő helyett a társulat egy öltesebb női tagja került melléje. Mit volt mit tennie, mérhetetlen boszuságát elfojtva, kénytelen volt a koros hölgynek udvarolni, de magában természetesen átkozta az ügyetlen rendezőt, aki ilyen rossz helyre juttatta. A tréfaszerző fiatalember és barátai pedig egész este mulattak a felsült Don Juanon, aki kénytelen volt jó képet vágni a kellemetlen játékhoz.

*

Ugyancsak a banketen történt, hogy egy kifogástalanul öltözött uriember, akinek nevét köteles diszkrécióból nem irjuk ki, bemutatkozott *Kállay* Jolánnak, az aradi szinház kitünő primadonnájának és csakhamar élénk beszélgetésbe elegyedtek. Kállay, akiről nemrégiben megirtuk, hogy egy ur éjjel be akart törni lakásába, ugy találta, hogy uj ismerőse éppen nem idegen előtte, de sehogy se tudott rájönni, hol találkozott vele. Hirtelen ezzel a kérdéssel fordult hozzá:

— Ugyan kérem, nem beszéltünk mi már valahol?

Az elegáns ur kissé meglepődött és némi habozás után válaszolt:

— Azt hiszem, még nem volt szerencsém.

A szemmel látható zavar azonban, amit kérdése előidézett, feltünt a primadonnának és most már jól emlékezett arra, hol ismerkedett meg az illető úri emberrel. Hangosan felkacagva kérdezte tőle:

— Nem volt maga egyszer betörő?

A korrekt viselkedésű gentleman elpirult és gyorsan más tárgyra vitte át a beszélgetést.

Lehet, hogy Kállay tévedett, amikor ebben az urban ismerte fel éjjeli betörőjét, de az sem kizárt dolog, hogy fellelte a késői vendéget, akinek nevét épen ez okból vagyunk kénytelenek elhallgatni.

*

Harmadik történetünk is Kállayról szól. A népszerű primadonnának, aki izig-vérig bohém lélek, sok baja volt már kedves könnyelműsége miatt az ügyvédekkel, biróságokkal és — végrehajtókkal. Mindez azonban épen nem zárja ki, hogy jó barátságban álljon az ifju jogaszgeneráció számos tagjával.

A napokban Kállay a korzón sétálva találkozott egy ügyvédjelölt ismerősével, akit szeretetreméltóan megszólitott:

— Doktor ur, ott lesz a banketen?

— Ha megengedi, elmegyek, válaszolt az.

— Hogyne engedném meg, felelt dévajkodva a művésznő, bár én nem szeretem a végrehajtó jogászokat. Sőt, többet mondok, annyira irtózom a végrehajtóktól, hogy még a Hunyady jubileum *végrehajtó bizottságának* üléseire se mentem el.

R—r.

Kávéházi beszélgetés.

— *Én nem megyek el Márki Sándor felolvasására, mert arról tart előadást, hogy miképen lehet csődbe jutni.*

— ??

— *Felolvasásának ez a cime:*

Amire Arad tanit.

Aktuális problémák.

*

Tolvaj egyetem.

Arad, február 19

Az aradi gyermekmenhely cigánypurdéi a belügyminiszter rendeletére kiszabadulnak s visszatérnek a sátoraljába. A kis füstös szemű, göndör haju apróságok, akik predesztinálva vannak arra, hogy életük egy részét börtönben töltsék el, bizony nem a legjobb iskolában vannak a vén dádék oldalán.

Azaz, hogy mégis. A legjobb iskolában arra, hogy már gyermekkorukban perfekt tolvajok legyenek. A cigány ugy neveli a gyermekét, mint a spártai, azt vallván: hogy lopni nem bün, csak rajta ne kapjanak.

De nemcsak a magyarországi kóbor cigányok *nevelik rendszeresen* tolvajjá a gyermeket.

Londonban például valóságos tolvajiskolák vannak, melyeknek *„professzorai"* a kontinensről Londonba szakadt cigányok, és ahol csak apró gyermekek részesülnek oktatásban.

Általános megdöbbenést keltett egy tizenegy éves gyermek vallomása, aki egyik londoni törvényszék előtt bevallotta, hogy már hét éves korától kezdve jár olyan iskolába, ahol szisztematikusan tolvajjá neveltek. Nem akartak hitelt adni szavainak. A nyomozás azonban kideritette, hogy tényleg vannak ilyen iskolák. Hét hónap alatt a londoni rendőrség tizenöt *„tanintézetet"* kutatott fel, amelyeket kiszabadult cigány-fegyencek vezettek.

Bethual Greenben ráakadtak olyan iskolára, ahol fiatal betörőket, zsebtolvajokat és csalókat képeznek ki s akik a „gyakorlati oktatás" eredményéből mindig kaptak jutalmat is. Ez az iskola két házból állott, amelyek földszintjén kiadott lakások voltak, az emeleteiben a lopás különböző nemeinek begyakorlására szolgáló tantermek voltak elhelyezve. Egyik szobában az egyik jómadár naponta azt tanitotta, miként kell a nők zsebeiből lopni. Minthogy kevés olyan nő fordult meg a termekben, kiknek ruhái alkalmasak lettek volna a gyakorló oktatásra, maguk a tanitók öltöztek női ruhákba és szobáról-szobára jártak. Ha a tanitvány ugy tudott lopni, hogy a tanitó ur észre nem vette, akkor megkapta a női kosztümöt, melyet a zsibvásáron eladhatott. Megtanitották itt arra is, miként kell a házakba észrevétlenül besurranni. Ebből a tantárgyból olyan házakban tették le a vizsgálatot, ahol betörők szoktak lakni. A gyermekeknek az ilyen házakban szemléletileg megmutatták, miként kell ablakvasalást leszerelni, ajtózárt eltávolitani, s mint kell a lépcső karfáján ugrani, felkuszni, hogy a házbelieket ne zavarják.

Egy ékszerlopáson rajtakapott gyermek, aki a tanitója nevét a világért el nem árulta volna, bevallotta, hogy évekig napi nap után kellett a legmagasabb házak ereszein járkálnia, hogy megtanulja a kémnybe mászást.

Évekkel ezelőtt a párisi rendőrség elfogott egy embert, aki hosszu vallatás után elmondotta, hogy foglalkozására nézve fiatal betörők nevelőmüvésze. Szóról-szóra igy nevezte meg magát.

Negyvenhét derék betörő került ki a keze alól, akik közül egy sem volt idősebb tizennégy évesnél s mind büszkén valloták, mind mestere a müvészetének. Megkérdezték tőle, hogy mennyit keresett a tanitással évenkint?

— Rossz esztendő volt, ha tizennyolcezer frankot vettem be?

A fegyházból kiszabadulta után három nappal később ujra megnyitotta tanintézetét.

Természetesen egy másik városrészben.

Az első nap már tizenöt tanitványa volt. Egyik tanitványát akkor csipték meg a detektivek, mikor egy házból akart távozni, ahol ezüstneműeket lopott. Ebbe a házba a professzor vezetésével gyakorlatra szoktunk betörni, mondta a legtermészetesebb hangján a fiatal Manoleszku, mert ő volt az, akit a detektivek az első ezüstkanál lopásnál rajta csiptek s mégis a tolvajok koronázatlan királyává küzdötte fel magát, mint nemrég megjelent emlékiratai ban ezt elmondja.

A tanitvány buzgalmát busásan jutalmazzák a tanitók, mert a szorgalmas ifju egyszersmind fejedelmi jövedelmet jelent a magisznternek.

Ha ezer korona árát lop az ifju tolvaj, akkor kap 100 korona jutalmat és — egyheti szabadságot, melyet szeretőjénél tölt. Mert szeretője már van a 15 éves börtönvirágnak!

A rendőrség nehezen akad rá ezekre az iskolákra, mert gyakran változtatják a tanhelyiséget.

Rendesen olyan házakban helyezkednek el, melyeknek külseje nem is sejteti, hogy belül mi történik. Ezt azért teszik, mert félnek a spiclitől.

A kilencvenes évek végén, a millenáris kiállitás után, a budapesti rendőrséghez is érkezett egy névtelen feljelentés, mely azt mondotta, hogy a Ferenc-városban tolvajiskola van. A fővárosi rendőrség azonban nem tudott nyomára akadni.

Varga Ferenc dr. koronaügyész-helyettes *„Az ifju bünösök"*ről irt gyönyörü monografiájában, a gyermek-tolvajok szaporodásának számából a külföldön, arra következtet, hogy a tolvaj-iskoláknak is el kellett szaporodniok és ha a nagyközönség erről nem tud, akkor ezt arra kell magyarázni, hogy a társadalom egyik fele nem tudja, miből él a másik.

Ha cigány-gyermekek ma visszatérnek szüleikhez, akkor az öreg dádé megelégedve dörzsöli tenyerét. Mert ő nem ugy szereti a purdét, mint apa a gyermekét!

Szó sincs réla. Sokkal jobban! Mint a tolvaj-iskola tankerületi főigazgatója, az iskola szemefényét, legtehetségesebb tanitványát! Tr.

Párisban letartóztatott magyar épitész.

Kémkedéssel vádolják.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, február 19.

Ma éjjel Párisból érkezett távirat szerint hattan kémkedés gyanuja alatt letartóztatták *Krumholz* Ágoston budapesti épitészt, akinek Budapesten még most is gyára van, az egész világon elterjedt aszbesztpadlónak feltalálója, számos budapesti középületnek tervezője, igy többek között az Athenaeum épületét is ő tervezte.

Párisi letartóztatása alkalmából letartóztatták a vele lévő leányt is, állitólag szeretőjét.

Krumholz Ágostonnak Budapesten és Bécsben volt aszbesztpadlógyára. Találmánya az egész világon elterjedt, a gyárak forgalma nagy volt, de Krumholz mégis a tönk szélére jutott.

Három évvel ezelőtt a bécsi gyárat, amely a Neuen Marktplatz 15. szám alatt létezett, felosztották és áthelyezték Párisba.

A budapesti gyárat ugyanakkor átirták a felesége, *Krumholz* Franciska nevére, *Krumholz* Ágoston pedig elköltözött Párisba, ahol azóta állandóan tartózkodott és csak ritkán jött Budapestre; legutóbb szeptemberben négy napon át tartózkodott.

Utolsó bejelentett lakása a gyárban volt, Hungária-körut 157. szám alatt, innen 1906 augusztus havában ismeretlen helyre távozott. Értesülésünk szerint azonban később is volt Budapesten lakása a Szervita tér 10. szám alatt.

Az utóbbi években többször kereste a rendőrség, a VII. kerületi elöljáróság és a büntetőjárásbiróság.

Miután található nem volt, a rendőrségen 51319—fk.—906. szám alatt ugynevezett figyelőt kapott, ami annyit jelent, hogy Budapestre érkezése esetén sürgősen kihallgatásra idézték volna.

A rendőrségen egy ellene tett feljelentés alapján nyomozást is folytatott *Sándor* László rendőrkapitány.

Hogy a párisi kémkedési ügy miben áll, azt a budapesti Krumholz gyárban nem tudják, de azt hiszik, valaki boszuból hazug följelentést tett Krumholz ellen.

Párisból jelentik: Krumholznak, a kémkedés gyanuja alatt letartóztatott mérnöknek lakásán különböző terveket és iratokat találtak, amelyek azt igazolják, hogy Krumholz különösen a kormányozható léghajók szerkezetei iránt érdeklődött és ismételt kisérleteket tett arra, hogy Juillottal, Lebaudy léghajóépitőműhelyének mérnökével érintkezésbe léphessen. Juillot mérnök volt az, aki a Patrie nevü kormányozható léghajót vezette. A vizsgálóbiró a kémkedés tárgyában ma Juillot mérnököt kihallgatta.

Budapesti tudósitónk jelenti: A letartóztatott épitész felesége, Krumholz Franciska, aki a napokban Bécsből Budapestre jött üzleti ügyei elintézése végett, ma egy hirlapiró előtt kijelentette, hogy a legnagyobb mértékben meglepte férje letartóztatásának hire és nem tudja elképzelni, mi történhetett vele. Valami szörnyü félreértésről lehet szó, mert férjének nincs szüksége arra, hogy ilyen aljas dologra vállalkozzék, miután anyagilag nincs ráutalva. Azt a nőt, akiről a Párisból érkezett első sürgönyben szó van, nem ismeri. Ő férjével évek óta teljes boldogságban él, nem hiszi, hogy megcsalta volna. Egyébként táviratozott férjének Párisba, de eddig választ nem kapott.

Párisból jelentik: Az eddigi nyomozások Krumholz ellen semmiféle pozitiv adatot nem eredményeztek arra nézve, hogy valóban kémkedést üzött volna. Juillot mérnök kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy Krumholz vele egy Ausztriában tartandó felolvasás tárgyában tanácskozott. Valószinü, hogy a nagy port felvert dolog csak egy jelentéktelen korcsmai tartozás ügyére fog összezsugorodni, hacsak a Krumholz lakásán eddig még át nem kutatott kofferek rá nézve kompromittáló adatokat nem tartalmaznak.

A gáláns állam.

A tisztek adósságát kifizetik. Ha az állami tisztviselők ugyanezt fogják kérni, — legyenek nyugodtak — őket is kifizetik.

TARKASÁGOK.

✸

A pezsgő. A Hunyady József tiszteletére rendezett banket minden tekintetben kitünően sikerült. Nemcsak számos szónok emelkedett szólásra, hanem a hangulat is emelkedett volt, különösen éjfél felé, amikor a boros üvegeket az elegánsabb pezsgő váltotta fel és a cigány lelkesedéssel huzta a *homáj* cimü angol dalt. Mindenütt folyt már a pezsgő, csak éppen azon a részen nem, ahol a város főtisztviselői, *Varjassy*, *Reicher*, *Lőcs*, stb. és *Nagy* Sándor ültek. A nagylaki kerület bohémlelkü képviselője, mint mindig, ugy tegnap is rózsás hangulatban volt; jókedvében — dudolt, sőt majdnem énekelt. A társaság egyik fiatal tagja odaszólt Nagy Sándornak:

— Nézze képviselő ur, már mindenki pezsgőzik. Eressze meg az első üveget. Ön gazdag ember, hát megteheti.

A mindig elmés Nagy Sándor egy német szóviccel válaszolt:

— Jó, jó. Hiszen elismerem, hogy elég gazdag vagyok, de hozassa csak a pezsgőt a főügyész, ő — *reicher*.

*

A tánc. Ez is a banketen történt. A fiatalság éjfél után táncra akart perdülni. *Rónai* János, a figyelmes vendéglős nyomban befütette a tánctermet és felgyujtotta a csillárokat. Csakhamar megindultak a párok a táncterem felé, közöttük *Varjassy* Lajos polgármester, aki mesés kedvben volt. A táncteremben nevetve jelentette ki, hogy ő is táncolni szeretne. A cigány azonban még nem volt a teremben.

— Táncolnék, de zene nélkül csak nem táncolhatok — mondta Varjassy Nagy Sándornak.

— Parancsolsz zenét? kérdezte a képviselő.

Varjassy igenlőleg bólintott. Nagy Sándor ekkor odafordult Grósz Samuhoz, a fiatal városi számtiszthez:

— Kedves Samu, fütyüljön a polgármester urnak. Máskor ugyis ő fütyül és maguk táncolnak.

*

Az utolsó toaszt. Ez az epizód is a Hunyady tiszteletére rendezett banketen történt. Az első felköszöntőt tudvalevőleg Lőcs Rezső mondta és utána éjfélig a toasztok egész árja hangzott el, de jó magyar szokáshoz hiven csak reggel felé fogytak el a szónokok. Még ekkor is maradt egy: *Végh* Pista, a szinház diszletfestője, aki verses felköszöntőt mondott. Ő volt az utolsó. *Lukácsy* Lajos a sikerült tószt után hozzálépett:

— Kedves Pista bátyám, fogjon kezet Lőcs Rezsővel . . .

— Miért? — kérdezte csodálkozva Végh Pista.

— Hogy miért? — válaszolt Lukácsy. — Mert maguk az ellentétes polusok. Ő volt a toasztokban a kezdet és maga a *vég*.

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

A szinház műsora:

Csütörtök: Vig özvegy, operett. Nyáray Antal vendégfölléptével. (B bérlet.)
Péntek: Bálkirálynő, operett. Bemutató előadás. (C. bérlet.)
Szombat: Bálkirálynő, operett. (A bérlet.

Nyáray Antal vendégjátéka.

Arad, február 19.

Kedves vendégként üdvözölte ma este az aradi publikum *Nyáray* Antalt. A kitünő művész, aki két éven át volt kedvence az aradi közönségnek, mint ünnepelt fővárosi művész jött le hozzánk, hogy két estén át gyönyörködtessen bennünket az ő sajátos művészetében. Nyáray aradi népszerüségére jellemző, hogy a szinház az utolsó helyig megtelt és mikor a kitünő művész megjelent a szinpadon, percekig tartó tapssal fogadták és ez a taps tartott egész estén át. Egyik legpompásabb szerepében játszott ma Nyáray. A Szabinnők elrablásában adta Rettegi Fridolin szinigazgatót. Országos hirü alakitása ez a szerep és itt nem is akarunk erről az alakitásról kritikát mondani, csak azt a hatást akarjuk irásban megörökiteni, ami ma este a nézőtért uralta.

Kacagás, hahota, taps, megint kacagás, nevető görcsök, ájuldozó nézők. Ilyen volt a hangulat. Falrengetőbb, harsogóbb kacajt aligha hallottak még a szinház vén falai. És hálás volt a publikum, ami fizikai erő a megerősitő kacagás után még fölösleges maradt, azt eltapsolták és az előadás végén a közönség kimerültebben távozott, mint Nyáray, aki ezt a mesés sikert produkálta.

Az előadás, többi részében olyan „Katzenjammeros" volt. A Hunyady banket utóhatását egyedül *Várnayn* nem tapasztaltuk, kitünő volt, mint mindig. A többi szereplő inkább a pihenésre, mint a tapsra vágyott.

Nyárayt tisztelői babérággal lepték meg.

H. G.

* Jézus élete. Már hirt adtunk az Uránia-szinház nagyszabásu előkészületeiről, melylyel a *Jézus élete* cimü bámulatos mozgófénykép, zene és énekkiséretet a bemutató előadásra tanittatja. A nagyszerü képhez *Duttka* Ákos a kiváló poéta irt szabad szellemben tartott ismertetést. Ez a felolvasás, mely a Megváltó életét ismerteti születésétől haláláig, vezeti be az előadást. Duttka gyönyörüen irta meg Jézus életét, nem a Renán szellemében, hanem a XX. század szociológusának analizáló, de nem profanisáló érettségével. A kép hatását nagyban fogja növelni a zene, mely stilszerüen alkalmazkodik a képhez. Az előadás *Rossini*, Teli Vilmos nyitányával kezdődik. *Winiawszky* legendájának hegedüszólója veszi át a harmóniumtól a kiséretet. A legenda után *Gounod* Ave Máriáját énekli egy énekesnő harmónium és zenekari kisérettel. Ezzel a nagyhatásu számmal végződik az első felvonás. A második felvonás *Lohengrin* előjátékkal kezdődik, a hatásos bevezetés után harmónium kiséret mellett csendül meg a régi zsoltár: „Im arcunkra borulunk", melyet egy baritonista és egy tenorista énekel. A zenekar veszi át a kiséretet. Hubay A cremonai hegedüséből a hegedüszóló fejezi be a második felvonást. A harmadik felvonás

a *Tannhäuser* bevonulási induló val kezdődik, majd a harmónium preludeal a Parasztbecsület ima kórusának, melyet az énekkar zenekiséret mellett ad elő. Harsonák szava mellett történik a feltámadás, végül a kórus a Glóriát énekli. Már ennyiből is látni lehet, hogy valóságos eseményszámba megy az Uránia hétfői bemutató előadása.

* **Tamás bácsi kunyhója.** Mintha csak *Mark Twain*, a világhirű amerikai humorista vendégszerepelne az *Uránia* szinházban, annyira intenziv hatásunak igérkezik a Tamás bácsi kunyhója cimü képnek csütörtöki bemutatója. A kép a nagy amerikai humorista regénye után készült és érdekfeszitő tárgyánál fogva is nagy hatásra számithat, de hires ez a kép még arról is, hogy ez a világ leghosszabb mozgófényképe. Emellett nagyszerü müsor szórakoztatja a közönséget, mely nap-nap után minden előadásra zsufolásig megtö ti az Uránia szinházat.

* **Nyáray Antal vendégfellépte.** Nyáray Antal, az aradi szinház vendége holnap lép fel utoljára a Víg özvegy-ben. Nyáray Danilo grófot játsza, amely szerepével nagy sikereket aratott Aradon. A többi szereplők a régiek.

* **A Bálkirályné premiérje.** Pénteken mutatja be a szintársulat Strauss Oszkár legujabb operettjét, a Bálkirálynőt, amely a Népszinház-Vigoperában óriási sikert aratott és még mindig müsoron van. A pompás muzsikáju operett szereposztása elsőrangu.

* **Bernstein-premiér Aradon.** Legközelebb mutatják be az aradi szinházban Henry Bernstein szenzációs drámáját, a Sámson-t. A drámai személyzet már javában készülődik az érdekes bemutató előadásra.

* **Az alkohol.** A legaktuálisabb téma kerül csütörtökön este fél 9 órakor az Urániában előadásra. *Stein* Fülöp dr. „Az *alkohol*" cimü darabját adják elő 39 vetitett képpel illusztrálva.

Széchenyi gróf anyósa Európában.

*

Hogy utazik Wanderbildné?

*

Egy fővárosi mérnök, a ki az elmult héten érkezett haza Amerikából *a Kaiser Wilhelm II.* hajón. Cherbourgig együtt utazott a Párisba igyekvő özvegy Wanderbild Cornéliusnéval, Széchenyi László gróf anyósával. Az érdekes utról és még érdekesebb hölgyről az alábbiakat irja ez a boldog utas.

*

Február negyedikén reggel indult el New-Yorkból a Norddeutscher Lloyd *Kaiser Wilhelm II.* nevü hajója. Pont tiz órakor, vagyis a menetrendszerü indulás előtt nagyedórával, három hatalmas automobil fordult be a kikötő-palota előcsarnokába.

Az elutazás izgalmai között nem igen törődött senki az érkezőkkel, különben sem volt fogalmunk róla, hogy kik tulajdonkép a nagy kisérettel megjelent utasok? Csak mikor a hajóra érve láttuk, hogy a diszfedélzeten levő, ugynevezett császárlakosztály előtt (csak Vilmos császár s a hozzá hasonló ranguak utaznak ezen a részen) diszmatrózok állanak, estünk gondolkozóba. Ekkor már tudtuk, hogy nagyon előkelő vendéget kaptunk. Megindult a találgatás. Vajjon ki lehet? A tizenhat szobából álló lakosztály utasai ugyanis észrevétlenül tüntek el a szemünk elől.

Az amerikaiak kiváncsi természetüek, s mikorra a kikötő hatalmas tornyának körvonalai végleg egybeolvadtak a tenger felett nyugvó ködbel, fel volt fedve a nagy titok.

A ritka és előkelő utas nem volt más, mint Wanderbild Cornélius özvegye, Széchenyi László gróf ujdonsült feleségének a mamája, mrs. Cornelius *Wanderbild* két társalkodónő és öt szobaleány kisérétében.

Természetes, hogy az utazóközönség egyébről sem beszélt napokon keresztül, mint az érdekes utitársról. Velünk utazott többek között *Lopez*, a boliviai köztársaság elnöke a feleségével, négy leányával és három fiával, *Murphy*, az egyesült államok szenátora, s a közös téma állandóan a láthatatlan Wanderbildné volt. A milliomos asszony három napon keresztül egyáltalán nem mutatkozott. Mint később az egyik társalkodónőtől megtudtuk, kinzó tengeri betegség miatt vonult vissza a társasélettől.

Mi többen, fiatal emberek és leányok, a harmadik nap estéjén már nem tudtuk leküzdeni kiváncsiságunkat, s felmentünk a disz-fedélzet folyosójára, hátha meglátjuk véletlenül a teljes visszavonultságban élő milliomos asszonyt.

Nagyokat nevetve sétáltunk éppen a lakosztály előtt, a mikor hirtelen felnyilt az egyik kerek ablak, s egy őszhaju urihölgy jelent meg a függöny mögött. Wanderbildné volt. Mosolygott és e szavakkal fordult felénk:

— Ladies and gentleman would yon, kinely walk dowu the lower deck as J can knot sleep. (Hölgyek és urak, szivesked jenek levonulni a középső fedélzetre, mert zavarják a nyugalmamat.)

Udvariasan meghajoltunk, s elhagytuk a hajónak ezt a részét.

Ez csütörtökön este történt. Másnap, pénteken este, jelent meg először nyilvánosan Wanderbildné. A kis szalonban hangverseny volt. Társalkodónője és *Cuepers* hajóskapitány társaságában hallgatta végig a brilliáns müsort és hosszasan tapsolt minden szám után. A Troubádur Eleonora-áriáját kérésére meg is ujrázta Alice *Woodlyn*, a kiváló amerikai operaénekesnő.

A hangverseny utáni napon véletlenül megösmerkedtem Miss Sugrahan-nal, az egyik társalkodónővel. Gyönyörü szép, husz-huszonkét éves szőke leány, aki szivesen kielégitette a kiváncsiságomat.

— Urnőm már igen nyugtalan — mondta többek között Miss Sugrahan, — nagyon kimeritette a tengeri utazás. Izgatottan várja már a percet, amikor Párisban végleg kipihenheti az ut fáradalmait. Hála Istennek már holnap elérjük Cherbourgot s aztán rendben lesz minden. A francia fővárosban a Hotel-Palace-Elysée-ben fogunk lakni, itt várjuk be az uj párt, mely holnap indul utnak Newyorkból, a *Kaiserin Augusta Viktoria* hajón. Urnőmmel naponta Marconi-táviratot váltanak a fiatalok, akik, mint hallom, pompásan érzik magukat. Amióta utazunk, Párisból és Londonból is kaptunk telegrammokat.

A hajó alkalmazottai egymással versenyeltek, hogy kedvébe járjanak a kiváló vendégnek. A chief steward (főpincér) például külön étlapot állitott össze s nyomatott ki Wanderbildné számára. A bill of fare (rendes étlap) fogásai közül összeválogatott egy külön menü-t. A milliomos asszony mindazonáltal a rendes étlapból választott állandóan.

Egy izben, mikor rendes délutáni sétáját tette a fedélzeten, s a lakosztálya mellé kirendelt, hajlongó matrózokat megpillantotta, igy szólt Sugrahan kisasszonyhoz:

— Ezek is jobban tennék, ha valami mással foglalatoskodnának.

Általában mindenben azt az impressziót keltette a milliomos asszony viselkedése, hogy nem szereti a sok hü-hót.

Szombaton délelőtt érkezett Cherbourgba a hajónk. Wanderbildné már jóval előbb indulásra készen állott a hajóhid előtt. Szürke angol ruha volt rajta. A fején automobil-sapka. Jobb kezében egy zöld fedelü könyvet, Mark Twain legujabb, *The Jocke* (A vicc) cimü munkáját tartotta. Távozásakor talpon volt a hajó egész közönsége.

Cherbourgban szalonkocsi várta Wanderbildnét és kiséretét, amelyet nyomban hozzácsatoltak a párisi expressz-vonathoz.

A pazar fénnyel berendezett lakosztályért, mint később megtudtam, ezerhatszáz dollárt fizetett ki Wanderbildné a hajón, azonkivül a személyzetért külön-külön nyolcvan dollárt. A chief stewar száz dollár borravalót kapott tőle.

Wanderbildné tehát nem volt tulságosan bőkezü. Igaz ugyan, hogy a családi pénzből öt millió dollárt az Union Exchange Bank (162. Fifth Avenue New York) közvetitésével átutaltatott a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankba, de azért neki is maradt még nehány cent tecske a zsebében . . .

Manuel portugál király

Lisszabon.

Képviselőház portugál királygyilkosság felett hosszabb vita után szótöbbséggel mély részvétét fejezte ki.

Justh Gyula
elnök.

HIREK.

A közönséghez.

— *Az aradi lapok uj árszabálya.* —

Azok a nagy igények, amelyeket az aradi közönség a sajtó iránt támaszt, sulyos terheket rónak az aradi napilapokra. Nemcsak szellemi terheket, hanem anyagiakat is. Modern szinvonalon álló, komoly ujságot csinálni ma már nem lehet másként, csak sulyos áldozatok árán, amelyek a folyton hanyatló életviszonyok mellett nap-nap után elviselhetetlenebbek lesznek. Ez inditotta az aradi ujságok szerkesztőit és kiadóit arra, hogy jogos érdekeik megvédésére szövetkezzenek s a közönség szakadatlanul fokozódó igényeivel szemben uj erőforrásokat nyissanak meg a lapok gazdasági adminisztrációja számára. Ez természetesen csak egy módon lehetséges, ugy, hogy *a kiadóhivatalok bevezetik olyan lap-szolgálmányok rendszeres dijazását*, amelyek a lapokat mások jogos érdekeinek sérelme nélkül kétségtelenül megilletik.

A megállapodások közül, amelyek a mai naptól kezdve mindhárom lapra nézve kötelezők, ismertetjük azokat, amelyek a nagyközönséget közvetlenül érdeklik:

A megkötött szerződés hatálybaléptének napján tul, tehát már holnaptól kezdve, egyik lap sem közölhet báli névsorokat, egyesületi és más kommünikéket, felülfizetési kimutatásokat, eljegyzési hireket, gyászjelentéseket, köszönetnyilvánitásokat dijmentesen, hanem csak a következő feltételek mellett:

1. *Báli és egyéb mulatságokról közölt meghivók, egyesületi és más kommünikék* közlésének dija *soronkint 30 fillér.* Ugyanezen összegért azonban az emlitett közleményt, ha a beküldő kivánja, mind a három aradi napilap közzéteszi.

A dijazás mellett közölhető kommünikék alól kivétetnek a szinházi kommünikék, valamint a művészeti ügyekben közlendő recenziók, mert az ilyen természetü közlemények dijaztatása sem a céljukban fekvő tendenciával, de a lapok ezen megállapodásának szellemével sem egyezik meg. Ugyanezen kivétel áll az aradi 48-as honvédegylet közleményeire is, amelyek a jövőben is dijmentesen adhatók le.

2. *A felülfizetésekről* szóló egyesületi és más kimutatások soronkint szintén 30 fillérért közölhetők.

3. *Eljegyzésekről* szóló értesitések (hirek), valamint az esküvőkről előzetesen közölni kivánt értesitések *9 koronáért* közölhetők. A házasságkötésekről utólag hozott tudósitás nem dijazás köteles.

4. *Gyászjelentések* nyilttéri közlésének dija temetkezési vállalatoknak és magánfeleknek összesen *15 korona.*

5. *Köszönetnyilvánitások,* halálesetek alkalmánál *9 korona.*

Az itt közölt árakért azonban bármelyik laphoz küldetett is be a közlemény s bármelyik kiadóhivatalban fizettetett is ki a közlési dij, *mindhárom aradi napilap minden további dijazás nélkül* közli a beküldött közleményt, ha ezt a megrendelő kivánja.

6. Szállodai *„Idegenek névsora"* szintén csak dijazás ellenében közölhető.

Megemlitjük végül, hogy kedvezményes előfizetési dij senkinek sem engedélyezhető.

Ezek a megállapodások azok, amelyek a nagyközönséggel való mindennapi érintkezésre vonatkoznak s főként a lap szellemi részét érintik. A hirdetések uj árszabását és közlésének feltételeit a kiadóhivatalok magán uton — szóban vagy irásban — közölni fogják a hirdető felekkel.

Azt hisszük, a közönség be fogja látni, hogy a lapok akkor, midőn a jogos önvédelem álláspontjára helyezkednek, csupán egy hatalmas gazdasági élettörvény parancsának engedelmeskednek, amely kérlelhetlen logikával utal minden vállalatot arra, hogy fennállása és megélhetése biztositékait szaporitsa s a meglevőket konzerválja. Az aradi lapok se akarnak egyebet. Nem arról van tehát szó, hogy mindenáron uj jövedelmekre tegyenek szert, hanem csupán a saját önfeláldozó munkájuknak és kész kiadásaiknak jogos ellenértékét kérik a publikumtól. Ennyit mindenesetre elvárhat az aradi sajtó a maga közönségétől, attól a közönségtől, amelyet ugy szolgál ki, mint a fővárosiakat kivéve, egyetlen lap se Magyarországon.

Az uj rendszernek mindenesetre lesznek nehézségei kezdetben, de ezeken csakhamar tulsegithet a kölcsönös megértés és lojalitás. Erre biztón és önérzettel számitunk, mert a közönség tulajdonkép saját érdekeit szolgálja akkor, midőn uj lehetőségeket nyujt arra, hogy az aradi napisajtó nivóban és életképességben lehetőleg még a main is tulemelkedjék.

—

— **A fiumei kormányzó a miniszterelnöknél.** Fővárosi tudósitónk jelenti: *Náko* Sándor gróf, a fiumei kormányzó ma Budapesten járt és tárgyalt *Wekerle* miniszterelnökkel és *Andrássy* belügyminiszterrel. Egyuttal meghivta őket e hó huszonkilencedikére Fiumébe, amikor az ottani *Casino Patriatico* fennállásának hatvanadik évfordulóját ünnepli és ez alkalommal leleplezik néhai Andrássy Gyula gróf arcképét.

— **Uj utca Aradon.** A közgyülés még 1897-ben elhatározta, hogy a *Boros Bénitér* és *Orczy*-utca közti területet, a *Karolina*-utcától kiindulólag a *Verbőczy*-, *Nádor*- és *Munkácsy*-utcákon át a ligetig egy utcanyitás által kapcsolja bele a Belváros, illetve a vasuti pályaudvar forgalmába. Ez a terv egesz eddig pihent. Most, hogy a város a *Neuman* és *Kneffel*-féle telkeket az épitendő polgári fiuskola részére megszerzi s ezzel az utca kezdődő pontja már biztositva lesz, a városrendezési bizottság mai ülésén, beható vita keretében foglalkozott az uj utca megnyitásának körülményeivel. A tanács az utca területén telekkel biró tulajdonosokkal már majdnem befejezte a tárgyalásokat s azok nagy része, abban a tudatban, hogy az utcanyitás által telkeik értékben tetemesen növekesznek, hajlandóknak mutatkoznak arra, hogy a szükséges területeket a városnak ellenszolgáltatás nélkül átengedjék. Csak egy telektulajdonos van, aki horribilis árt kér telkéért: *Szelle* Józsefné követel huszezer koronát. A bizottság azt fogja javasolni a közgyülésnek, hogy irjon fel a kereskedelmi miniszterhez s kérje a kisajátitási jognak engedélyezését. Az utcanyitásra nézve két álláspont ütközött meg egymással a mai ülésen. *Nachtnebel* Ödön mérnök azt vitatta, hogy most egyszerre kell megnyitni az utvonalat a *Karolina*-utcától a *Munkácsy*-utcáig. *Lőcs* Rezső gazdasági tanácsos, a bizottság elnöke amellett érvelt, hogy az utca rendezési költségek kimélése miatt, most csak a *Karolina*- és *Nádor*-utcák közé eső rész lenne megnyitandó. A bizottság *Lőcs* felfogása mellé állott s ily értelemben tesz javaslatot a közgyülésnek. Minthogy az uj épitési szabályrendelet jogot ad a közgyülésnek arra, hogy az ujonnan nyitandó utcákban az épitkezési modort megállapitsa, azért a bizottság, *Reisinger* Sándor javaslatára azt is javaslatba hozza, hogy a közgyülés elvként mondja ki, hogy csak előkertes házak emelhetők az uj utcában.

— **Apponyi köszönete.** Aradváros a legutóbbi közgyülésén választotta meg *Apponyi* Albert gróf kultuszminisztert diszpolgárává. Apponyi ma a következő sürgönyben mond köszönetet megválasztásáért: *Károlyi* gróf főispán *Arad.* Aradváros diszpolgárává történt megválasztásomat örömmel és köszönettel vettem. Kitüntető bizalmuk és rokonszenvük viszonzása mellett fogadják abbeli biztositásomat, hogy hazafias és kulturális törekvéseiket mindenkor szeretettel fogom támogatni. *Apponyi.*

— **A tiszti fizetések.** Lapunk mai, ilyen cimü vezércikkébe értelemzavaró hiba csuszott be. Ahol a cikk a mostani fizetések, a Latour gróf által ajánlott osztrák tervezet és a magyar delegátusok előreláthető javaslata egybevetését tabellában mutatja ki, tévedésből kimaradt a következő kimutatás:

Katonatisztek mostani fizetése:

			Korona		
IX. rangosztály:	I-ső eszt.	százados	2000,	havonkint	200
	II-od eszt.	„	2400,	„	200
X. „		főhadnagy	2040,	„	170
XI. „		hadnagy	1680,	„	140

Ilyen értelemben igazitjuk helyre.

— **Udvari estély.** *Budapesti* tudósitónk jelenti: *József* főherceg és *Augusztá* főhercegasszony a királyi palotában fényes estélyt rendeztek, amelyre több, mint háromszázan voltak hivatalosak. Az estélyen *Wekerle* miniszterelnökkel együtt megjelentek az összes miniszterek, államtitkárok, számos országgyülési képviselő, a katonai méltóságok és a diplomáciai kar. A főherceg és neje többeket megszólitással tüntetett ki.

— **Anglia és Oroszország ellenünk.** Bécsből jelentik: A lapok azon hire, hogy *Anglia és Oroszország Aerenthal* báró külügyminiszter Balkán vasut politikája, de különösen a *Sandzsák* vasutak kérdésében tett nyilatkozatai miatt egyezményre léptek, nem nyer angol hivatalos körökben teljes megerősitést. Egy félhivatalos angol kommüniké azt mondja, hogy az angol hivatalos körökben nem tudnak arról, hogy az orosz lapok azon hiradása, mely szerint az angol-orosz egyezményt már véglegesen meg is kötötték volna, megfelelne az igazságnak. Ez az orosz hiradás kétségkivül *Aerenthal* báró vasuti tervei nyomán keletkezett, de amint Angliában a dolgokat tudják, semmi hivatalos alapja nincs. Franciaországban igen szkeptikusan fogadták az angol-orosz egyezményt. De ez a szkepszis csak a formát illeti, mert tudják Párisban, hogy London és Pétervár között a legbensőbb összeköttetés áll fenn. A Péterváron megjelenő *„Novoje Wremj"*, az orosz kormány félhivatalos lapja vezércikkében méltatja az egyezményt s azt mondja, hogy Németország és Ausztria-Magyarország balkán politikája nemcsak a szláv népekre rejt veszélyt magában, hanem Angolországra is. A pánszlávok hivatalos lapja, a *„Svjet"* energikusan tiltakozik az egyezmény ellen és azt mondja, az angoloknak csupán az a céljuk, hogy az oroszokat Németországtól és az osztrák-magyar monarchiától elidegenitsék és hogy bennünket oktalan nemzetközi konfliktusba taszitsanak.

— **Földrengés Bécsben.** *Bécsből* táviratozzák: Ma este tiz óra tiz perckor a városban földrengés volt, amely azonban nagyobb károkat nem okozott. A lakosság nagyon megrémült, számos házból a lakók pongyolában szaladtak ki az utcára. A kávéházakban is nagy pánik uralkodott. A földrengés mindössze néhány másodpercig tartott. Nagyobb baj nem történt.

— **A berzai posta ügye.** Az *Aradi Közlöny* február 16-iki számában *Sikkasztás a postán, Megkárositott aradi pénzintézet* cimmel megjelent cikkünkre vonatkozólag kompetens helyről azt az értesitést kaptuk, hogy a Viktória takarék és hitelintézet senki ellen feljelentést nem tett, mert a berzai segédjegyző és *Birkás* Pável postaküldöne által állitólag elsikkasztott pénzküldemények folytán nem a Viktória, hanem a berzai lakósok szenvedtek kárt.

— **Meszlényi püspök hagyatéka.** *Szatmárról* jelentik: A szatmári királyi közjegyző előtt a minap tárgyalták néhai *Meszlényi* Gyula szatmári püspök, mintegy másfélmillió koronás hagyatékát. A tárgyaláson ötven örökös és hagyományos jelent meg. A végrendeletet mindnyájan el is fogadták, kivéve *Meszlényi* Antal törvényszéki birót, volt aradi királyi ügyészt, aki az ellen *alaki és anyagi kifogást támasztott* és az ügyet a biróság elé viszi. A végrendelet egyik pontja pedig ugy szól, hogy ha valaki a püspök intézkedéseit megtámadja, az a hagyatéktól elesik. *Meszlényi* Antalnak alaki tekintetben az a kifogása, hogy a több ivben

álló-végrendelet összevarró spárgáját az egyik tanu saját pecsétjével nem látta el, amit a törvény előir. A püspök olvashatatlan aláirása ellen is kifogást támasztott.

— **Magyar szélhámos Nizzában.** *Nizzából* jelentik: Egy ottani szállóban néhány hét előtt egy fiatal magyar ember szállott meg, aki a vendégkönyvbe *Mudris* Á·pád tőkepénzesnek irtba be magát. Azt beszélte, hogy az apja Magyarországon földbirtokos és versenyistálló tulajdonos. Több levelet és táviratot mutatott fel, amelyekkel azt bizonyitgatta, hogy két hét multva nagyobb összeget fog atyjától kapni. A szálló tulajdonosa ennek alapján két hétig kitünő ellátást és lakást adott neki. Mikor a két hét eltelt s a pénz nem érkezett meg, Mudris arra kérte a szállótulajdonost, hogy irjon Budapestre a bankárjának, hogy utalja ki ott fekvő pénzét. Egyuttal meg is adta a bankár cimét. A szállótulajdonos megirta a levelet, amely azonban visszajött azzal, hogy ilyen cimen Budapesten nem bankár, hanem — kórház van. A felültetett tulajdonos erre feljelentette Mudrist a rendőrségen, mire letartóztatták. A vizsgálat megállapitotta, hogy a Mudris lakásán levő kofferben nincsen ruhanemü, hanem fadarabok vannak. Mivel Mudris csak magyarul tud, nem tudta magát a rendőrségen megértetni s ezért nem is lehetett őt kihallgatni. Egy magyar ujságiró a nizzai lapokból értesült az esetről és felment a letartóztatott magyar ember érdekében az osztrák-magyar konsulátushoz, ahol azonban szintén nem volt egyetlenegy magyarul tudó ember sem. A hirlapiró ekkor a vizsgálóbirónak ajánlotta fel szolgálatait, aki örömmel vette igénybe a tolmácsot. Mudris azonban a hirlapiró kérdéseire minden választ megtagadott. A biróság egyelőre a vizsgálati fogságot fentartotta.

— **Márki Sándor Aradon.** *Márki* Sándor dr. nyomban *Cholnoky* Jenő dr. pénteki felolvasása után érkezik Aradra, hogy felolvasással részt vegyen a Kölcsey-egyesület vasárnapi közgyülésén, mely délelőtt 11 órakor szabad bemenet mellett a városháza nagytermében lesz. A történelem kiváló előadója e sokatmondó cimet adta felolvasásának: *Amire Arad tanit* . . . Márki szombaton este 9 órakor Nagyvárad felől érkezik Aradra nejével együtt. *Hegedüs* Lászlóéknál szállnak meg. A pénteki felolvasására Aradra jövő másik kolozsvári tanár is magánházhoz száll: Fényes Dezső vendége lesz.

— **Letartóztatott fötisztviselő.** *Szentpétervárról* jelentik: A moszkva kazáni vasuttársaság igazgatóságának első osztályfőnökét, *Zuvanovot* letartóztatták, mert kiderült róla, hogy tagja egy jól szervezett és messze elágazó rablóbandának, amely a vasutakon számtalan rablást követett el. A ráblók Zuvanov vezetése alatt állottak, ő intézte a nagyszabásu fosztogatásokat. A vasutak kárát több mint egy millió rubelre becsülik.

— **Egy völegény — tizennyolc menyasszony.** *Debrecenből* jelentik: Érdekes tárgyalás folyt le ma az itteni törvényszék előtt. Vádlottként *Sváb* Gyula tanitójelölt szerepelt, aki néhány hónapnal ezelőtt ellopta *Firczák* Gyula ungvári püspök pecsétjét és ezzel számos visszaélést követett el. Okmányokat hamisitott, amelyeknek segélyével a vármegye papjainak protekcióját arra használta fel, hogy az üresedésben levő tanitói állásokat ő nyerhesse el. A kitünő képesitésről tanuskodó okmányok alapján ez mindenütt sikerült is neki és rövid idő alatt harmincöt községben lett tanitó. Minden faluban csak néhány hétig tartózkodott, ezalatt csalásokat követett el és majdnem az összes községekben eljegyezte magát egy jómódu polgár leányával, a családtól pedig különféle ürügyek alatt pénzt csalt ki. A mai főtárgyaláson tizennyolc menyasszony volt jelen, többen azonban szégyenből otthon maradtak. A biróság a szélhámos tanitójelöltet csalás és okirathamisitás miatt *két és félévi fegyházra itélte.*

— **Halálozás.** *Szász* Dénes kéményseprő mester ötvenharom éves korában meghalt.

— **A becsületes lakó.** Egy fővárosi ujság legutolsó és legérdekesebb oldalán tegnap a következő apróhirdetés látott napvilágot:

Megvételre keresek

2657 darab egészséges fejlett **poloskát.** Ajánlatokat az ár megjelölésével **Fő a becsület** jeligével kérek sürgősen a kiadóhivatalba.

Ez a fantasztikus apróhirdetés élénk föltünést keltett mindenfelé és senkise tudta megmagyarázni a dolgot. Az olvasók zöme direkt tébolyultnak tartotta a hirdetőt, aki poloskákat keres ez immár nem szokatlan uton, ahol szeretőt, biciklit, pénzkölcsönt, bonnet és perverzitásokat hajszolnak az emberek, de poloskát eddigelé még nem kerestek megvételre.

A rejtélyhez való kulcsot maga az elszánt hirdető szolgáltatta, aki délután megjelent a kiadóhivatalban az ajánlatok után érdeklődni. Ő aztán megmagyarázta a dolgot.

— Kérem — magyarázta — a háziur fölmondta a lakást, mert cugos cipőben járok. Elsején ki kell költöznöm és a házirend értelmében ugy *kell visszaadnom a lakást, ahogy átvettem.* Semmi fölszerelésnek nem szabad hiányozni. Már most — folytatta a szerencsétlen partáj sirva — honnan vegyem én most elő azt a 2657 poloskát, amelyet tavaly a lakásban találtam és könnyelmüen kipusztitottam!

— **Tisztujitás az ujszentannai kaszinóban.** Az ujszentannai kaszinó-egylet február hó 15-én tartotta évi tisztujitó közgyülését. Elnökké egy hangulag *Rauchbauer* Nándort választották meg. Alelnök *Stern* Adolf rabbi lett. Jegyzőnek *Hene* Mátyást, pénztárnoknak *Fogassy* Lászlót, igazgatónak *Eberlein* Józsefet, könyvtárosnak *Eberhardt* Józsefet választották meg. A választmány tagjai lettek: *Princzinger* Mihály, *Mandl* Antal, *Molnár* Ödön, *Buttinger* János, *Germann* Károly, *Diószegi* József, *Szirmay* János, *Pap* Sándor és *Gantner* János. Az egyletnek eddig 59 helybeli és 8 vidéki tagja van.

— **Meteor-óriás.** *New yorkból* jelentik: Az amerikai Ohió államban levő *Belfontaine* városban olyan hatalmas meteor esett le a mult héten, hogy elpusztitott egy épületet és agyonütött egy embert. Éjfél után egy nagy tüzgolyót pillantottak meg az égen. Szörnyü robajjal zuhant le egy lakóház közelében. Hat méternyire hatolt be a talajba és lángba boritotta a szomszédos épületet. A hivatalos hatóságnak nagy erőfeszitésébe került, hogy a háromszázhatvan métermázsás meteorkövet épségben mentse meg a tömeg dühöngése elől. Az ilyen méretü meteorhullásra igen ritkán van példa. Ha ekkorákat találtak is, azokról megállapitották, hogy nagyon régen, talán évezredek előtt estek le. Az is páratlan eset, hogy emberéletben tegyen kárt. A történelem mindössze egy ilyen halálról emlékezik meg. A középkorban egy szerzetest szabad mezőségen sujtott agyon egy meteor.

— **Az aradi mészárosok és hentesek szakcsoportja** március hó elsején táncmulatságot rendez a Központi Szálló nagytermében Müller Károly, Aradváros országgyülési képviselőjének védnöksége alatt. A mulatság kezdete este 8 órakor.

— **Rumcompositio** 1 literhez 20 kr. *Likör aroma* 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

MULATSÁGOK.

(=) **Az aradi vasasbál.** *Az aradi vaskereskedők és vaskereskedelmi alkalmazottak* március 7 én, szombaton, a Központi szálló nagytermében nyugdijalapjuk javára táncmulatságot rendeznek. A mulatság meghivóinak szétküldését megkezdették; akik meghivókra reflektálnak, sziveskedjenek a cimeket *Keppich* Zsigmond urhoz juttatni.

(—) **Mulatság Borossebesen.** *A Borossebesi iparos ifjusági egylet* 1908. évi február hó 23 án, vasárnap, a „Vaskorona“ szálloda összes termeiben az egyesület saját könyvtáralapjának gyarapitására zártkörü táncvigalmat rendez.

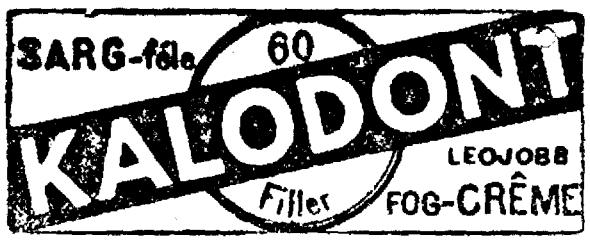

5907

IDEGENEK ARADON.

— Február 19. —

Központi-szálloda. Moisa Kosta birtokos és neje Belgrád. — Rakovsky Dénes birtokos Turkeve. — Mokrin Jenő birtokos és neje Bucsáva. — Horonski János birtokos Tarnopol. — Hartman Ottó igazgató Budapest. — Kastory Mihály birtokos Budapest. — Balla Alfréd birtokos. — Horváth Feri zenemüvész Kassa. — Hossiu Nándor dr. ügyvéd Budapest. — Regyins Artur ügynök és neje Kolozsvár. — Politzer József kereskedő Szeged. — Manheim Bernát hivatalnok Budapest. — Rácz Dezső jegyző Resica. — Hász Ignác utazó Fiume. — Blum Miksa utazó Bécs. — Fischer Mátyás utazó Bécs. — Ascher Arthur utazó Bécs. — Stark Róza utazónő Brelitz. — Belegräder Zsigmond utazó Budapest. — Nieder Ignác utazó Ungvár. — Kauders Lajos utazó Szeged. — Wámosser Gyula utazó Budapest. — Balog Lajos utazó Budapest. — Humellenberg Miksa utazó Remscheid. — Hajós Gyula utazó Budapest. — Friedman Samu utazó Budapest. — Diamanstein Lázár utazó Budapest. — Székely Gyula utazó Kolozsvár. — Engländer Mór utazó Budapest. — Lövy Ottó utazó Budapest. — Láng Károly utazó Budapest. — Remling József utazó Budapest.

Fehér Kereszt-szálloda. Ozv. Temesváry Pálné és leánya M. Bánhegyes. — Telbisz Ottó nagybirtokos M.-Bánhegyes. — Mahler Antal birtokos és neje Elek. — Vadnay Árpád főfelügyelő és neje Maglaj. — Kunberger Alfréd igazgató Nagyszalonta. — Mocsári Sándor birtokos és családja Detta. — Kertész Károly mérnök Margitta. — Patzger Lajos igazgató Linc. — Szemes György gyógyszerész Szamosujvár. — Markó János tisztviselő Szamosujvár. — Schiffer Armin birtokos Bécs. — Freund Antal bérlő Nagyvárad. — Kuliner Sándor bérlő Nagyvárad. — Halász Jenő gazdatiszt Orosháza. — Bösörményi József magánzó Szalkszentmárton. — Fodor Hugó dr. orvos Petrozsény. — Deák Géza joghallgató Alvinc. — Sáfrán Sándor joghallgató Alvinc — Tóth Ferenc mérnök Szeged. — Lengyel Emil mérnök Szeged. — Vajda Samu erdőmester Oravica. — Keresztes Sándor igazgató és neje Baja. — Balla Rudolf gazdálkodó Zsombolya. — Tarján József honvédhadnagy Szeged. — Rát Rudolf kereskedő Békéscsaba. — Volf Herman kereskedő Békéscsaba — Sugár Vilmos irodafőnök és neje Vajdahunyad. — Bartók Sándor bányaigazgató Verespatak — Kolich Emil igazgató Nyitra — Gyurkó György pénztárnok Nyitra. — Papp Pál gazdálkodó és neje Békésgyula. — Stössel Sándor gyáros Bécs. — Rober Elek titkár Budapest. — Alföldi Benő mérnök Debrecen. — Müller Imre birtokos és neje Temesvár. — Szekulicz Sándor birtokos és neje Szabadka. — Komlós Adolf utazó Budapest. — Kemény Ferenc utazó Budapest. — Mihályi Béla

utazó Budapest. — Kisfalvi Ferenc utazó Budapest. — Neuländer Károly utazó Budapest. — Fried Sámuel utazó Budapest. — Schönbauer József utazó Bécs. — Lunzer Miksa utazó Bécs. — Cahn S. utazó Frankfurt. — Hevesfalvi Hevesi Ferenc ügynök Hamburg.

Vass-szálloda Halász József utazó Cegléd. — Balázs Imréné jegyzőné Altopár. — Kádár Fülöp utazó Budapest. — Fischer Ede utazó Budapest. — Ungár Zsigmond utazó Bécs. — Farkas Jánosné birtokosnő Zenta. — Vubont Lázár végrehajtó és leánya Alváca. — Wertheim Jenő utazó Szeged. — Pollák Áron utazó Szeged. — Walter Oszkár könyvelő Békéscsaba. — Gelb Ármin utazó Budapest. — Horvát István iró Budapest — Dániel József iparos Makó. — Hugó Lajos hivatalnok Békéscsaba. — Zsigmondi M. utazó Budapest.

Vérszegénység

ellen gyorsan ható szer a SCOTT-féle Emulsió és az ezen betegségből származó kedélytelenséget, csüggedést és gyengeséget is elháritja. Az a jó hirnév, melyet a SCOTT-féle Emulsió kivivott magának, különösen **vérszegénység** eseteiben, azon alapszik, hogy annak elkészitéséhez azokat a legfinomabb szereket használják, melyek pénzért egyáltalán beszerezhetők, s amelyeket sok évi tapasztalat alapján tudtak felismerni, továbbá, hogy ezen alkatrészek a sajátos

Az emulsió vásárlásnál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle ELJÁRÁS

által izletes, könnyen emészthető Emulsióvá dolgoztatnak fel. Ennek eredménye ezen készitmény, melynek tápereje felülmulhatatlan. 5901

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósitása. —

Budapest, február 19.

Amerika 1 és háromnyolcaddal olcsóbb. Kevés forgalom. 10 fillérrel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számitva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	11.53—11.54	11.56—11.57
Buza októberre	10.14—10.15	10.05—10.06
Zab áprilisra	7.72—7.73	7.73—7.74
Rozs áprilisra	10.15—10.16	10.18—10.19
Tengeri májusra	6.65—6.66	6.65—6.66

Zárul 6 órakor:

Osztrák hitelrészvény	637.—
Magyar hitelrészvény	772.75

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 19. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig; közép páronként 360—400 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban 118—120 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 120—121 fillérig; könnyü páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 120—122 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli sulyban ——— fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig; könnyü páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig.

Sertéslétszám: Február hó 16. napján volt készlet 21.050 darab, február 17. napján felhajtatott 177 darab, február 17. napján elszállittatott 198 darab, február 18. napjára maradt készletben 21.029 darab.

A hizott sertés üzlet irányzata: Változatlan.

Nemzeti Szinház.

Csütörtök, 1908. évi február hó 20-án:

B) bérlet. B) bérlet.

Nyáray Antal vendégfellépésével:

A vig özvegy.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Stein Leo. Zenéjét szerzé: Lehár Ferenc. Forditotta: Mérei Adolf.

SZEMÉLYEK:

Zéta Mirkó	Horti Sándor.	Bogdánovics	Fehér A.
Valenciennne	Zalai Margit.	Sylvaine, neje	Győrffi T.
Danilovics	Nyárai Antal.	Kromow	Uj Kálmán.
Glavári Hanna	Kállai Jolán.	Prisics, őrnagy	Keller J.
Rosillon	Faludi K.	Prascovia	Lászy Etel.
Cascada	Ladiszlai J.	Nyegus, irnok	Várnai Jenő.

Kezdete este 7 és fél órakor.

Tamás bácsi kunyhója. A leghosszabb mozgófénykép.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma csütörtökön, 1908 február hó 20-án

Müsor:

1. Kukták álma. Kacagtató.
2. Steierország. Természet után.
3. Kellemetlen bolha. Kacagtató.
4. Szénkészités. Természet után.
5. A gyógyszerész helyettes. Rendkivül érdekes.
6. Little Tich. A világhirü amerikai táncos.
7. Kalandkeresők. Életkép.
2. Tamás bácsi kunyhója. Mark Twain regénye.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Cukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik.

Előkészületben: Jézus élete. Duttka Ákos felolvasásával, zenével, ének- — kisérettel és fényhatásokkal. —

NYILTTER.*

Vadászkürt sörcsarnok.

Az aradi turista-dalárdának

uj, diszes termünkben

ma tartandó

Dalos-estélye

alkalmából kiválóan **választékos étlappal,**

kitünő bel- és külföldi borokkal

és

különfejtésü Dréher-export-sörrel

fogunk az estély emelésére törekedni.

Szives pártfogást kér:

Kovács és Novotny.

Esténkint 6 órakor az uri közönség találkozó helye, frissen csapolt Schwecháti sörre.

Steckenpferd-Liliomtej-szappan

Bergmann és Társa Dresda és Teschen a/E., volt és marad a naponkint beérkező elismerő levelek szerint a leghatásosabb gyógyszappan pattanások ellen. A bőrt állandóan finoman, puhán tartja és rózsaszinü teint ad neki. Darabja 80 fillérért kapható a gyógytárakban, drogueriákban, illatszerkereskedésekben és borbélyüzletekben. 591

Bela Stella

legjobb gummi óvszer

6 darab 2 korona

Földes Kelemennél,

Aradon.

Mindennemü fogfájást 5 perc alatt szüntetnek az

indiai fogcseppek.

Egy üveg 70 fillér.

— Kapható minden gyógyszertárban. —

Főraktár 271

Földes Kelemennél Aradon.

Hartmann János

Aradon, Kaziaczi-utcza 11. sz. alatt.

Tekeasztal, dákók, golyók és különlegességi kávéház berendezési cikkek készitési

műhelye.

Szakképzettségemet a párisi legelső és legnagyobb gyárban szereztem. Teke-asztalok behuzását a legujabb saját szisztém szerint behuzok ragasztás nélkül, a melyeken a golyók ugrása elő nem fordulhat. Meghivásra bárhova a vidékre is elmegyek, saját szöveteimmel.

Mühelyből kikerült árukért, különösen a dákók egyenességéért egy teljes évig jótállok.

Ismét eladóknak nagy árengedmény.

Használt golyókat veszek és cserélek.

Gyors és pontos kiszolgálásért kezeskedem.

Saját francia gyártmány szerint készült dákók óriási választékban 2 k.-tól 100 kor.-ig. Régi ócska tekeasztalokat ujjáalakitok s becserélek.

Nagy raktár kész billiárdokban! Olcsón kapható legujabb fordithatő Elipsis Billiárd. 417

ÁMOR

hygienicus mosdó pasztillát

férfiak, nők egyaránt használják.

Doboz 1 korona. 1018

Gyógytárakban kapható.

Detsinyi Frigyes

Budapest, V., Marokkói-utca 2.

Sirolin

Szabd az étvágyat és a testalkatot, megerősödik a kisdiget, vérszegénységet, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, torokfájás, szamárköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos élő szóval ajánlva.

Miután értéktelen utánzatokat is árusitnak, kérjen mindenütt „Roche" eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche"

Kapható szerek minden gyógyszertárban. — Ára kerületenként 4.— korona.

5951

Alapittatott 1858. Telefon szám 459.

Pontos és gondos kiszolgálás.

Müller J. és Fia

ruhafestő, vegytisztitó és fehérnemü gőzmosó gyára

ARADON, gyár és iroda: Tököly Imre-utca 40—42.

Gyüjtötelepek: József főherceg-ut II. sz., Forray-u. 2b sz, Asztalas Sándor-u. 2—3. sz.

Vidéki gyüjtötelepek: Déva, Brassó, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyad, Szászváros, Székelyudvarhely.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, miszerint 50 év óta fennálló országos hirü

ruhafestő, vegy ruhatisztitó és fehérnemü gőzmosó gyárunkat

ujabban megnagyobbitottuk és a legmodernebb gépekkel szereltük fel s igy nemcsak a bel, hanem a külföld bármely hasonnemü gyáraival a versenyt felvesszük.

Vegyileg tisztitunk vagy festünk mindennemü **férfi és női** ruhákat, **felöltőket, gyermek ruhákat,** teljesen **egészben minden bontás nélkül,** továbbá **butorszöveteket, függönyöket, himzéseket, csipkéket, kesztyüket, szőrmeket** stb. stb.

Fehérnemü-győzmosógyárunkban, mely kitünő gépekkel van ujonnan felszerelve, mindennemü maró anyag, (mely a fehérnemünek ártana kizárásával) hófehéren mossuk, bármilyen fehérnemüeket, de főleg **gallérokat, kézelőket, férfi ingeket stb.,** melyek modern fényező gépeinkkel fényezve teljesen uj **kinézést** nyernek.

A n. é. közönség eddigi pártfogását megköszönve, kérjük további szives megbizásait

kiváló tisztelettel

823 **Müller J. és fia.**

Postaküldemények gyorsan és gondosan eszközöltetnek.

Pontos és gondos kiszolgálás.

Jutányos árak!

Uj!! Megnyilt Uj!!

az uj drogeria!!

Bátor vagyok a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a nagymélt. m. kir. belügyminiszter ur engedélye folytán

Aradon, Weitzer János-u. 2. szám a. (Fejér Gyulával szemben)

„Vöröskereszt Drogeria“ elnevezés alatt a mai kor igényeinek megfelelő felszereléssel **drogeria** üzletet nyitottam.

Nagy választék: a legdivatosabb angol és francia illatszerek eredeti üvegekben és kimérve.

Mindennemü arc, kéz, haj és körömápolási különlegességek, u. m.: arccremek, arcporok, arcvizek, hajvizek, kölni vizek, szappanok, kézfinomitók, körömpaszták, porok, vizek, emailok és polisoirek, körömkefék, körömreszelők, ollók, szőrcsipeszek és mittesser-nyomok.

Hajkefék, fésük, hajtük, hajgöndöritők (fonduleur), hajhálók, hajbetétek, hajsütővasak és lámpák.

Hajfestékek, brillantinok, diókivonatok és olajok, szivacsok és szivacshálók, mozsdókeztyük és mozsdóruhák.

Fogporok, fogpaszták, szájvizek, szájpasztillák, (Cachou) és Ch. Lóonen-féle francai gyártmányu fogkefék, melyeknek a sörte kihullásával szemben minden egyes darabért, mely a **„Vöröskereszt Drogeria“** jelzést viseli szavatosságot vállalok, továbbá mindennemü **háztartási cikkek,** u. m: Popoff K. C. Testvérek moszkvai cég kiváló minőségü teái, valódi angol és belföldi rumok, rum és likör eszenciák és compositiok, Kugler csokoládék és bonbonok, Bensdorph-féle cacaok eredeti dobozok és kimérve, valódi Bourbon vanilia, az összes gyermek tápszerek: Nestle, Kufeke, Theinhardt, Hygiama; anyáknak: Knor tápiocka, zabdara, zabli zt, huskivonatok stb. stb

Sósborszeszek és fluidok, mosóporok, szappanok és kékitő paszták, fém- és ruhatisztitó szerek, czipőtisztitó ruhák és paszták, parket fényesitő paszták és viaszok dobozokban és kimérve.

Gummi áruk, fecskendők, permetezők, fürdő és láz hőmérők, kötőszerek, vegyszerek, gazdasági cikkek stb. stb.

Amidőn dusan felszerelt raktáramra a n. é. közönség szives figyelmét felhivni bátorkodom, maradok

kitünő tisztelettel

816 **a „Vöröskereszt Drogeria“ tulajdonosa**

Hánzu Nestor.

Minden e szakmaba vágó czikkek allandóan raktáron tartatnak!

Vidéki postarendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Gyors és figyelmes kiszolgálás!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Könyvtárakat felszerelünk,

kiegészitünk a legelőnyösebb feltételek mellett. Kivánatra uj és **antiquar könyvekről** jegyzéket portómentesen küld **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedése Arad. 201

Üzlethelyiség

kiadó február 1-től Deák Ferenc-utca 89. szám alatt. Értekezhetni a házban vagy Angele Mátyás üzletében Szabadság-tér 16. sz. 704

Eladó

egy 4 lángu ebédlő gázluszter, egy nagy dugaszológép, egy 2 kerekü földhordó kubikos taliga hozzávaló lószerszámmal és egy teljesen felszerelt méhes, minden a legjobb karban. Cim a kiadóhivatalban. 971

Nagyobb mennyiségü

tiszta tökmag és tökmagolaj kapható Bonczos Lajosnál, Nagy-Szalontán. 1001

Magnak előkészitett

kitünő tavaszi bükköny kapható bármily mennyiségben Schillinger József birtokosnál, Kisjenő. Telefon 6. szám. 1006

Rongált dobozu

levélpapirokat **minden elfogadható árban** árusitok ki. **Kerpel Izsó** könyv-, zenemü- és papirkereskedése, Arad. 212

Erzsébet kör-ut 22. számu

házban egy 6 szobás földszinti lakás megfelelő mellékhelyiségekkel folyó évi május 1-re kiadó. Bővebbet ugyanott. 882

100.000 kötetes kölcsönkönyvtár

használata **havonkint 1 k. 20 fill.** **„Tolnai Világlapját“** számonként 24 fillérért házhoz szállitja **Krausz Paulin könyvkereskedése** Szinház-épület. Telefon szám 511. 995

Mint gépiróno

vagy pénztárnoknő az összes irodai teendőkben jártas, több évi gyakorlattal, alkalmazást keresek. Szives megkeresések B. A. jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 1010

Közös háztartásra

lépne 32 éves keresztény biztos exisztenciával biró üzlet tulajdonosa oly tisztességes leánynyal, vagy özvegygyel, kinek szobaberendezése és némi vagyona van. Az illető feleségétől válófélben van és a válópöre befejeztével az ajánlatát elfogadóval házasságra lépne. Ajánlatokat kér „Gsalódott“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába. 1013

Kiadó

Boros-Béni tér 8 sz. alatt két uj bolt és két pince. 1009

Kossuth-utca 54 számu

ház jutányosan eladó. 1011

Kiadó egész emeletből álló

elegáns, kényelmes uri lakás fürdőszobával, május elsőtől, Szent László-utca 5. — Ugyanott elegánsan butorozott kényelmes utcai szoba kiadó. 1008

Könyvelő

jutányosan elvállal könyvelést, könyvvitelt rövid idő alatt alaposan megtanit. Cim a kiadóhivatalban. 1018

Egy fiatal röfös áru

segéd,

a ki a román nyelvet is birja, azonnal

alkalmazást nyer

Schönbrun Albert

kereskedésében

Kétegyházán. 1017

Mühely áthelyezés!

Kenderesy és Paladics

épület- és butor-asztalosok

Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.

(Heim-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemü közönségnek becses tudomására adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Elvállalunk **épület, butor, portál, iroda és bolti berendezéseket a legdiszesebb és a legegyszerübb kivitelben.**

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Tisztelettel

943 **Kenderesy és Paladics.**

2001—908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. Belügyministerium 8055—908. számu rendeletére közhirré teszem, hogy a canadai kormánynak rendelkezése folytán a Canadába való kivándorlást a m. kir. Belügyminister a kivándorlásról szóló 1903. évi IV. t.-c. 5. §-ában megadott felhatalmazás alapján egyelőre betiltotta.

Arad, 1908. évi február hó 5-én.

Sarlot,
főkapitány.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartelen kivül szállitanak azonnal bármily mennyiségü természetes vegyileg legtisztább folyékony

Szénsavat

a világhirü buziásfürdői szénsavforrásokból szikvizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyébb ipari célokra.

Össze nem tévesztendő mesterségesen előállitott, kevésbé kiadós szénsavval.

Megbizható, szigoruan lelkiismeretes kiszolgálás!

Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/1 és 1/2 literes üvegekben. 5881

Sziv-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendü asztali viz.

Felvilágositással készségesen szolgál

Muschong-Buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönycim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

A legjobb minőségü bor és csemege faju dus gyökérzetü

szőlő-oltvány,

ugyszintén gyökeres

Riparia Portalis és Rupestris Monticola szőlővessző

minden mennyiségben kapható

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelőnél

Arad, Batthyány-utca 13. szám.

Telefon 410. szám. 511

Meghivás.

Arad szab. kir. város közönsége folyó 1908. évi február hó 26-án d. e. 10 órakor tisztujitó közgyülést tart, melyre a törvényhatósági bizottsági tag urakat tisztelettel meghivom.

Arad, 1908. évi február hó 19.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalbar.

7227—1907. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világosi kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Jorga Mária végrehajtatónak, Krisán Todorné sz. Kollár Anna végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében az aradi kir. törvényszék, s a világosi kir. járásbiróság területén lévő, Galsa községben fekvő s a galsai 47. sz. tjkv. A. I, 1. 2. sor., 83, 84 és 1335 hrsz. alatt felvett beltelkes házra és kenderföldre, mely fele részben a végrehajtást szenvedett, fele részben a végrehajtás alatt nem álló Krisán Todor tulajdonát képező 604 kor. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1908. évi március hó 16. napján d. e. 9 órakor** Galsa községházán megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 60 kor. 40 fill. készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. november 1-én 3338. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Világos, 1907. évi december hó 12-én, kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Povolni,
1007 kir. albiró.

Nagymennyiségü

maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Aradi nyomda részvénytársasag könyvnyomdája. Nyomatott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.